

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

In Prophetas Minores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

P.
H. Philipp

Chronolo
vet. Testam

A IV
17 a

NOTÆ ET QVÆSTIONES
CHRONOLOGICÆ,

IN PROPHETAS MINORES.

QVÆSTIO PRIMA.

*Quinam, & quibus sub Regibus vaticinati
Propheta.*

1. **B**ENE aduertit Ribera præludio 2. in minores
Hebræos agnosere quidem Moylen & Dauid
gnes fuisse prophetas, horum tamen duorum libros
recenseri inter monumenta cæterorum prophetarum
Nam Pentateuchum Moylis ipsi Thora, id est
appellant, quæ est pars prima Bibliorum Hebræorum
quam conijciunt etiam Cantica Cantecorum, &
mentationes Jeremiæ, Ecclesiasten, & volumen Ezechielis. *Secundam partem*
cant Prophetas priores, quæ continet libros Iudicum, Samuelem
totidem Regum. *Tertia parte,* quam Prophetas posteriores indignant
ctuntur Isaiam, Ieremiam, Ezechielem, & eos duodecim qui nobis
ta minores appellantur. *Quarta pars* illis completitur Psalmos David
uecchia Salomonis, Iobum, Danielem, Esdram, Nehemiam, & Verba
hoc est, duos libros Paralipomenon. Vide Prologum Galeatum S. Hieronimi
ad calcem Bibliorum Latinorum Sixtinæ editionis, in quo fuit & cetera
cententur libri apud Hebræos Canonici.

Prima
pars Bi-
blicorum
apud He-
braeos.

- 2.
- 3.
- 4.

2. Nos autem minores Prophetas eos nominamus, quorum cetera

decim libellis signata habemus, & hoc ordine in Latinis & Hebraeis codicibus disponuntur.

Latinis & Hebraeis.

1. Osee.
2. Ioel.
3. Amos.
4. Abdias.
5. Ionas.
6. Michæas.
7. Nahum.
8. Habacuc.
9. Sophonias.
10. Aggeus.
11. Zacharias.
12. Malachias.

Apud 70. verò.

1. Osee.
2. Amos.
3. Michæas.
4. Ioel.
5. Abdias.
6. Ionas.
7. Nahum.
8. Habacuc.
9. Sophonias.
10. Aggeus.
11. Zacharias.
12. Malachias.

Ordinem quem 70. Seniores exhibent, non solum in editione Sixti V. videmus: sed etiam apud S. Hieronymum prologo in Ioel legimus, & apud S. Gregorium Nazianzenum, in Carmine de Veris libris &c. nisi quod hic Ionam Abdiaz præponat.

3. Nec obstat prædictis quod S. Hieronymus præfatiuncula in 12. Prophetas scribit: non est, inquit, idem ordo duodecim prophetarum, apud Hebræos, qui est apud nos. Ibi enim non de sua translatione, quæ est nostra vulgata, loquitur: sed de versione Septuaginta, & Latinis codicibus ex ea redditus, ut bene Ribera & alij monuerunt.

4. S. Augustinus lib. 18. ciuit. cap. 27. dum agit de diebus siue temporibus Ozia, Ioatham, Achaz, Ezechia, sub quibus prophetauerunt, Osee, Amos, Abdias, Ionas, Michæas, Nahum, tenduntur, inquit, hi dies à rege Latinorum Phocæ, siue superiore Auentino, vsque ad regem Romulum, vel etiam vsque ad regni primordia successoris eius Numæ Pompilij. Quæ cum meis ratiocinijs fatis congruunt: constat enim primum regem Iudæ, sub quo minorum prophetarum primi suauincina sunt auspici Oziam, siue Azariam fuisse. Vltimum verò principem sub quo postremus horum vatum Malachias prophetauit, pleiçq; Artaxerxem Longimanum putant. Opinor autem Oziam regnare cœpisse, circa annum 7. Phocæ: Ezechiam vero excessisse ad annum 14. aut 15. Numæ Pompilij.

5. Reges, quorum temporibus suas prophetias hi 12. sancti Vates notauerunt, sunt Ieroboam, Ozias, Ioatham, Achaz, Ezechias, Manasses, Iosias, Darius Hystaspis, & Artaxerxes Longimanus, quorum duo postremi Persis, reliqui Iudæis imperarunt, excepto Ieroboam, qui fuit rex Israël. Quoto autem

Quæst. Chron. P. 3.

ff

mundi,

Latina
Biblia dicitur
plurima.

- 1.
- 2.

Ante Romulum
multum quidam
prophetarum.

Quis Rex
Latinorum
tempore
Ozia regis
Iudæ.

Reges sub
quibus 12
propheta
clarauerunt.

mundi, quoto ante vulgarem æram Christi, singuli suum regnum ab
quot annos Chronologicos regnaverint; sequens indiculus ostendit
mez tabulæ eos annos probabili & bona fide representant.

*Indiculus regum. sub quibus Propheta minores
vaticinati sunt.*

Ordo & nomina Regum.	Regnatis annos Chronologicos.	Ab anno ante Christum.	Ab anno Mundi.
1. Jeroboam II, Rex Israel.	41	827	3214
2. Ozias rex Iuda.	52	812	3229
3. Ioatham rex Iuda.	16	760	3281
4. Achaz rex Iuda.	15	744	3297
5. Ezechias rex Iuda.	29	729	3312
6. Manasses rex Iuda.	55	700	3341
7. Iosias rex Iuda.	31	643	3398
8. Darius rex Persarum.	36	521	3520
9. Longimanus rex Persarum.	40	464	3577

6. Habito mundi anno, vt aliarum ærarum annos, ex mea supputa
colligas, sic procedes.

Tolle de an- nis mundi.	vt habeas annos à
1656	Diluuiio transacta.
2038	Nato Abrahamo.
2113	Promissione Abrahæ facta.
2138	Nato Isaac.
2198	Nato Iacob.
2328	Descensu Israel in Ægyptum.

P.
H. Philipp

Chronolo
vet. Testam

A IV

17 a

Tolle de annis mundi.	vt habeas annos à
2463	Nato Moysè.
2543	Exodo, Manna, lege Hebræis data.
2583	Ingressu in terram promissionis.
2856	Excidio Troiæ.
2979	Regno Dauidis, mortuo Saule.
3022	Templo Salomonis ædificari cœpto.
3059	Initio regni Israel, mortuo Salomone.
3254	Restauratis ab Iphito Olympiadibus.
3287	Urbe condita.
3432	Seruitute Babylonica, anno 1. Nabuchod. inchoata.
3450	Excisa à Nabuchodonosore Ierofolyma.
3481	Regno Cyri apud Persas.
3503	Inita à Cyro Monarchia.
3520	Templo Ierofolymis instaurato, tempore Darij Hystaspis.
3531	Exactis regibus. Primis Coss. Romæ creatis.

7. Hinc colliges v.g. Iotham filium Oziæ regis Iuda regnare cœpisse anno mundi 3281. à diluuiò 1625. à Natali Abrahæ 1243. à Promissione 1168. ab Exodo 738. Hi enim numeri resultant, si prænotata fiat subtractio ab anno m. cui primordia Iothami adscribo. Eadem est ratio de annis aliorum regum ad hæc æras legitimè, vt puto, reducendis.

8. Cyrus apud Persas anno 1. Olympiad. 55. ante Christum 559. regnare quidem cœpit; sed non ante 22. istius regni annum laxauit Iudæorum captiuitatem, vt alibi disputabam. Quibus animaduertis, facile intelligitur, & cum nostris rationibus conferentur, quæ Ribera illo præludio 2. latè disputat, & perstringit Cornelius hic in Harmonia Chronologica. Vide Tabulas annorum expansorum, & Epochas nobiliores ad calcem Manualis Chronologici V. T. declaratas.

Quando Iotham regnare cœperit.

P.
H. Philipp

Chronolo
g. Testan

A IV
17

NOTE ET QVÆST. CHRONOL.
IN PROPHETIAM OSEE

*Diu pro-
phetia
Osee.*

CAP. I. v. 1. Verbum Domini quod factum est ad Osee, filium Beai
Ozia, Ioatham, Achaz, Ezechia regum Iuda. Hinc bene colligitur
interpretes, prophetias Osee, quantumuis sermonibus breui-
go nihilominus tempore editas, & per interualla distinditas
quidem Ozias regnauit annos 52. Ioatham 16. Achaz etiam ad 16. regni
sui annum. Ezechias ad 29. Non tamen hisce omnibus annis Osee
regnauit, cum prius aliquanto tempore Ozias regnauerit, quam Osee
regatur, & verisimile sit regem Ezechiam huic prophetæ superstitem fuisse.

Es in diebus Ieroboam filij Ioas regis Israel. Rex iste fuit pronepos Ieroboam
cari solet Ieroboam II. longè diuersus ab illo Ieroboamo filio Nabat
mortuo Salomone, decem tribus Israel à domo Dauid abstraxit, & p-
civit Israel, regnum adeptus anno fundati à Salomone templi 38. Ieroboam
tem II. cuius Osee meminit, patri suo Ioaso successit anno 192.

Verf. 2. Principium loquandis Domino in Osee. Quidam, vt Lyranus
na, Sa, putant his verbis solum significari ea quæ hic referuntur per
diuinitus accepisse, quam sequentia ipsi reuelarentur. Alij autem cum
ronymo censent indicari Deum prius per Osee locutum, quam per
phetas, atque adeo ipsum Oseam esse primum Prophetarum, quod
rum vaticinia, quæ proprijs codicibus exarata habemus. Non est
bium, quin Moyses, Samuel, Nathan, Gad, Elias, Helisæus, & aliquot
rum libri Regum meminerunt, ante hunc Oseam floruerint. Ita Corne-
datis in hæc sententiam Ruperto, Haymone, Alberto, Hugone, Dionysio
tablo in hunc verf. Basilio & Rufino in cap. 1. Ise. quibus ad de Bellarm.
Eck. Et hic sensus Menochio ac mihi potior videtur. Rationem præbet
fert Cornelius: quia iuxta priorè sensum ceteri prophetæ simili exordio
sent vt, quod cum solus Osee fecerit, signum est eum indicare voluisse
proprium esse ræquam primo omnium prophetarum, sensu iam delectat
etiam innuere videtur ij, qui dū prophetas recensent, primū locum dicit
textus sacrorum Biblior. Hebræus, Latinus, Græcus, Eusebius, Falsi
Petauus ad annum periodi Iulianæ 3919. Osee, inquit, Ioel, Amos, Ieremias
Isaias prophetarunt sub Ozia, rege Iuda. Fauent recentiores, vt Robertus
ælius, qui duplicem hic literalem sensum admittunt: quod nimirum

*Quidam
propheta
Osee præ-
cesserunt.*

*Cur Osee
primus
Propheta-
rum dici
possit.*

Prophetas illius temporis primum Osee locutus sit Dominus, deinde ceteris: & quod Dominus, quando Osee loqui cepit, hinc exorsus fuerit, Abdiam fuisse priorem Osee quidam opinati sunt, existimantes Abdiam illum, qui tempore Achab floruit, eundem fuisse cum eo, qui inter minores Prophetas quartum locum habet. Quem errorem suo loco refellemus.

QVÆSTIO II.

Quando Osee prophetare cepit.

1. Certum est Oseam prophetandi initium fecisse annis plusquam 12. ante mortem Ozia: anno enim regni istius 38. Zacharias rex Iuda mortuo Ieroboamo successit. 4. Reg. 15. v. 8. Tolle hos 38. annos de 52. quibus regnavit Ozias, remanebunt 14. quibus, ut minimum Ozias Ieroboamo superstes fuit. At qui ante mortem Ieroboami iam vaticinabatur Osee, ut ipse in exordio suæ prophetiæ testatur. Quot autem annis sub Ieroboamo, quot sub Ozia, Vatis functiones obierit, non est vna omnium auctorum sententia.

Osee vltra 12. annos sub Ozia prophetauit.

2. Quidam putant, regni Ozia primos tantum 24. annos, cum vltimis 14. annis Ieroboam concurrisse, ac proinde Oseam & Amos intra hoc tempus prophetare cepisse. Annos autem circiter denos quaternos fuisse istis duobus regibus communes probant ex 4. Reg. 15. v. 1. ubi dicitur: *Anno vigesimo septimo Ieroboam regis Israel, regnavit Azarias (qui & Ozias appellabatur) filius Amasæ regis Iuda. Ieroboam autem iste regnum administravit, vno & quadraginta annis: quibus si 27. detrahantur, residui erunt 14. quorum decursu Ozias in Iudæa, Ieroboam in Israelitide, rerum potiebatur, Lyræus, Ribera, Arias, philosophantur, rati Roboamum hic ab Osee idcirco nominatum, ut intelligeremus Oseam, non extremo, nec medio tempore, sed eius initio ad prophetandum accessisse. Hanc opinionem hic proponit Cornelius: sed refutat Amos 1. v. 1. & Isaïæ 7. vers. 8.*

Quidam tantum annos putant Ozia & Ieroboamo fuisse communes.

3. Ex hac sententia deducit Cornelius excidium Samariæ 90. ferè annis ab Osee prius denunciarum, quam illud contingeret: quia totidem anni colliguntur ab Ozia enthronismo, vsque ad annum 6. Ezechia, quo eversa est Samaria. Deinceps autem vsque ad Sedecia: casum, ait computari annos 134. quibus ad istos iam memoratos appositis, consunt anni 224. ab Azaria primordio vsque ad incensam à Nabuzardane Ierosolymam supputati. Inculcat idem auctor Osee, quem ait fuisse primum prophetarum vaticinari cepisse, sub initio regni Ozia, additque (in Chronotaxi) Isaïam sua vaticinia exorsum post Osee, sub annum 17. Ozia, ut habet, inquit, Eusebius in Chronico, ante Christum, ut ipse opinatur 797.

Ab initio Ozia vsque ad casum Samariæ, quot annis.

ff 3

4. Hæc

Quandiu
Oziæ &
Ieroboam
fuerit reg-
nauerint.

4. Hæc ut illustriora fiant, expedit recollere, quæ de annis Oziæ & Ieroboami II. disputabam in libros Regum, & succindè annotabam in annorum expansionum circa annum ante Christum 838. & 812. Amasia regnum adiit anno 2. Iosæ regis Israel, & annos 29. regni habere co- raturus est. 4. Reg. 14. v. 2. nempe 14. annos regnante Iosæ in Israël. Ibid. v. 15. eodem Iosæ mortuo. Ibidem v. 17. His 15. annis posterioribus, Ieroboam II. principatum gerebat, quem anno 15. Amasia suscepit. Ibid. v. 23. Eusebius decimus sextus Ieroboami, in primum regni Oziæ incurtebat, monarchia imperantis, ut nostræ tabulæ repræsentant. Quo fit, ut non 14. annis anni fuerint Oziæ cum Ieroboamo communes: sed 26. anni postquam Ieroboam concurrebat, cum 26. primis Azariæ siue Oziæ, intra quos annos prophetantis Osee quærenda sint.

Duplex
initium
regni Ieroboam.

5. Mortuo Ieroboamo II. inter regnum 12. circiter annorum fuit interregnum tunc demum Zacharias regnum paternum semestri spatio delibavit, cum Azariæ regis Iuda. 4. Reg. 15. v. 1. Ex spatio huius interregni & 14. annis primis Ieroboami exurgit *duas* annorum 26.

6. Ieroboam duplex habuit regnandi initium: alterum vivo suo patre, quod alluditur 4. Reg. 15. v. 1. Vbi Azarias anno 27. Ieroboami dicitur annum: prouectus: alterum post parentis obitum, de quo intelligitur illud 4. Reg. 14. v. 23. Anno quindécimo Amasia filij Iosæ regis Iuda regnavit Ieroboam regis Israel in Samaria quadraginta & uno anno. Ab hoc posteriori exordio exiit Ieroboam annos 41. à priori verò 52. quorum undécim quos cum Ieroboam rene suo communes habuit, non sunt Chronologici, ac idcirco à scriptoribus non supputantur.

Quot an-
nos regna-
uit Ieroboam.

7. Excidium Ierosolymitanum puto fuisse annu ante Christum 590. cui si addantur 222. peruenietur ad annum 812. ante eandem æram, in confero enthronismum Oziæ. Anno ante Chr. 724. auspicio Ezechia in ruina Samariæ nobilitatum: tum addo annos 88. ut perueniam ad annum ante Chr. quo Azarias regni gubernacula accepit. Sic biennio tantum annis Cornelij mea supplicatio dicitur; quia Achazo 15. annos Chærologis attribuo; ille 16. Anaum euerfionis Ierosolymitanæ ex hac summa accedens quem ille fortassis includit. Denique annum 17. Oziæ cum 796. ante Christum pocham; ille cum 797. ante Christum componit.

Anno ante
Chr. 812
signas
Oziæ,
Anno 724
Ezechia.

8. Eusebius in Chronico ad annum 17. Oziæ: prophetabant, inquit, o- braos Osee, Amos, Isaias & Ionas propheta. Eusebium in hisce prophetis occurrunt censendis sequitur Freculphus, & ante hunc Nicephorus Const. qui loco quinto loco subiungit. Verum hi duo auctores annum certum Oziæ non signant, sicut neque Honorius Augustod. qui sub Oziæ scribit: Osee, Ionas, Amos, & Achaz.

Sensentia
Eusebij.

Freculphi.
Nicephori.

Abdit
15. O
9
regi
illos
ba
pi
cepi
quer
exco
verò
nee
zq
proc
10
argu
nim
ante
Am
R
regi
fina
&c.
Ribe
huc
fime
abfo
mus
Heb
clade
mon
tate

P.
H. Philipp

Chronolo
gic: Testan

A IV
17

Abdias, Ionas, Michas prophetant. At verò Chronicum Alexandrinum ad annum 17. Ozia hæc notat. Osee Beeris filius, Amos, & Ionas Amasbi ex Gopher vaticinabantur.

9. Quæ cum animo complector, dubius hæsitò, quoniam potissimum anno regis Ozia cœperit Osee vaticinari: mihi enim persuadere non possum, omnes illos quos recenset Eusebius, vno illo anno 17. Ozia sua vaticinia exorsos. Verba autem Eusebij altero è duobus modis accipi possunt. 1. Illos quatuor prophetas anno isto 17. prophetasse quidem, sed vnum aut plures eorum citius incepisse. 2. Tunc Osee suas prophetias auspiciatum fuisse, reliquos verò annis sequentibus vaticinatos. Et hic posterior modus mihi saavius arridet: siquidem ex communi sententia, non ante 25. Ozia annum cœpit Amos prophetare. Et si verò fieri poterit, ut Osee ante annum 17. Azariae promeret oracula: id tamen nec asserit Eusebius, nec aliunde certa coniectura deprehendimus. Itaque ex æquo & bono primordia Osee vaticinantis ad 17. annum regni Ozia vel non procul inde reuocari posse autumo.

10. Ex dictis patet, eam opinionem, quam iam num. 2. referebam, ex falso argumento natam: siquidem Ieroboam non 14. sed 26. annos ab Ozia enthronimo regnavit in Israel. Hinc Amos, in diebus Ieroboam prophetavit duobus annis ante terramotum, qui fuit anno 27. Azariae. Vide notata q. 1. in Isaiam, & infra in Amos q. 4.

Honorij Fast. Sicil. Ierusalem. Explicatur Eusebii.

Ozia & Ieroboam 26. annos simul regnarunt.

QVÆSTIO III.

Quando Ioel prophetaverit.

1. Rabbi Salomon, quem laudat & sequitur Lyranus (sine tamen præiudicio contrariæ sententiæ, ut ipse fatetur) Ioelis prophetiam refert ad Ioram regem Israel: quia sicut Heliseus prænuñciauit famem futuram; ita iste expressit modum, quo famas inducta est, nimirum per corrosionem erucae, bruchi &c. Quam opinionem merito explodunt recentiores huius loci interpretes, ut Ribera & Cornelius, famas enim ab Helisæo prædicta, mox evenit viuo adhuc Helisæo, ut patet 4. Reg. 8. Ioel autem non fuit synchronos Helisæo, ut ipsius Hebræi fatentur, qui Ioelem ad Manassæ tempora differunt. Iure itaque absolute negatur, quod Lyranus cum paucis sine ratione producit, siue dicamus Ioel vaticinante reuera erucas, locustas, bruchos, & auruginem fruges Hebræorum devorasse, siue potius per has agrorum pestes intelligamus varias cladés, quas Hebræo populo sui hostes intulerunt. Addit Ribera Rab. Salomonem locurum non tam ex proprio sensu, quam Auctoris Seder Olam; qui tamen hac in re sibi non constat, cum tradat Ioelem sub Manassæ vaticinatum.

1. Opinio sub Ioram. Resoluitur.

2. Ali-

P.
H. Philipp

Chronolo
g. Testan

A 1 V

17 a

2 Opinio
sub Ma-
nasse.

- 1.
- 2.

2. Aliqui temporibus Manassæ Ioelem prophetasse volunt, probant quia in duas tantum tribus inuehitur: ergo verisimile est, 10. tribus tantum fuisse. Quod contigit anno 6. Ezechia. *Probat 2. ex 4. Reg. 21. v. 10. 23. v. 26.* vbi Deus Prophetas misisse dicitur, qui impendentes, propheciæ Manassæ regno Iudæ calamitates denunciarent. Huc accedit, quod in 70. Sixti V. loel post Micheam ponatur, & ipse loel Ierololymorum ætate graphicè depingat, vt illud quasi vicinissimum cernere videatur. Hæc opinio est Hebræorum in Seder Olam, Rab. David, Genebrardi, Moroni, & c. quæ quam valde probabilem esse dicit Cornelius, Argumento in Ioelem. Gualterus ad annum 14. Ezechia, notat Ioelem eo tempore prophetasse.

Ante Ma-
nassen pro-
phetas
Ioele.

3. Eorum tamen rationibus malo subscribere, quicquid, quam sub Ioelem prophetasse autumant. Est S. Hieronymi *Isa. 1. v. 10.* inquit, ad tempore Isaiam, Osee, Ioele, Amos prophetæ esse, ex regibus, qui ponuntur in titulo, cognoscitur Ioele 1. Tempore in quibus prophetæ eadem debemus accipere, quæ in Osee diebus Ozia, Ioatham & Achaz, & Ezechia regum Iudæ, & in diebus Ierololymorum regis Israel. Quam explicationem Lyranus probabilem esse tateretur Ioelem. Huius rei generalem dat regulam idem Hieronymus *Præf. in 1. p. 1. 1. 1.* dum ait, in quibus tempus non præfertur in titulo, sub illis eos regibus prophetasse, & hi, qui ante eos habent titulos prophetarum. Eiusdem sententiæ est S. Theodoretus, Remigius, Bellarminus, Ribera, Cornelius, Menochius, & S. Augustinus 28. Ciuit. 27. dum asserit Ioelem sub Ioatham propheciæ magis Emmanuel Sa, qui ad initium Osee sic scribit: Osee æque uelut Ioele, Abdæ, Amos, Ionæ, & Michæ scilicet eodem ferè tempore, hæc prophetarunt.

Regula
notanda.

Ad 1. Opinio
2.

4. Primæ rationis in contrarium consecutionem facile negabunt, quæ iam laudati, dicentque non pauciora fortasse apud Isaiam aliosque prophetas vaticinia stante adhuc regno Israel, contra duas tribus edita fuisse, quæ apud Ioelem reperiantur. Aliæ prophetæ sat multæ alijs prophetis inspiratæ fuerunt contra Israel, idque tempore Ioele, ac idcirco non est hic in 10. tribus detonsaret.

Ad 2.

5. Ad secundam rationem facile dictu est, Ioelem sub Ozia capisse, sed sicut Isaiam vsque ad Manassæ regnum sua vaticinia produxisse, & Ioelem in eorum prophetarum numero non fuisse, de quibus est *2. Reg. 21. Quæ verò cap. 23. narrantur, nec ad Ioele, nec ad Manassæ tempora spectare videntur.*

Ad confir-
mationem.

6. Nec refert, quod editio Romana 70. Seniorum Ioelem Michæ ponat: illa enim editio non est maioris, imò nec æqualis auctoritatis, quam

eiusdem Sixti V. & Hebræa, quæ loelem Michææ præponunt. Adhæc si 70. interpretes temporis ordinem sequerentur, & loel primum sub Manasse prophetasset: Ionas Manassen non præcessisset: quod nec aduersarij concesserint. Denique S. Vates affluente prophetico splendore, potuit æquè clarè Ierolimorum euerfionem, ante cladem Samariæ, quam posteam præuidere, & ad viuam repræsentare. Itaque arbitror loelem sub Ozia, viuo adhuc Ieroboamo II, ante Amos vaticinari cœpisse, vt iam num. 3. ex S. Hieronymo referrebam.

QVÆSTIO IV.

De tempore, quo prophetauit Amos.

1. Errum est eum prophetaſſe, in diebus Ozia regis Iuda, & in diebus Ieroboam filij Ioas regis Iſrael ante duos annos terra motus. Amos 1. v. 1. Et rarus de Ieroboam dubitare verat cap. 6. v. 10. Sed quæſtio eſt, quoto anno regni Ozia, quoto Ieroboam hic terræ motus contigerit. Arias, Ribera, & alij nonnulli contendunt hunc terræ motum, fuiſſe ante annum XV. Ozia, ob rationem ſupra allatam q. 1. num. 2. & aiunt, interregnum 13. annorum fuiſſe in Iuda, Amaſia interim vel viuente, & in in Lachis commorante, vel potius eo mortuo, antequam Ozias ad regni ſaſtigium eucleretur. Iosephum & Eusebium ſibi aduerſari fatentur quidem; at nos, inquit Ribera, veritatem & concordiam rœmur, cuius nullam habuerat rationem.

2. Veram & nos cum Iosepho & Eusebio alijsque mox citandis veritatem atque concordiam, ſed aliter propugnauimus ad 4. Reg. idque varijs quæſtionibus de annis Amaſiæ, Ozia, Iorami propoſitis & diſcuſſis, tum Iſa. 7. q. 3. nec non patulo ante q. 2. de Oſec. Quam ad rem appoſitè hunc locum interpretatur Cornelius dum itum terræ motum tribuit anno 27. & ex conſequenti Amos hic vaticinatum anno 25. eiusdem Ozia, quo adhuc in viujs degebat Ieroboamus II. rex Iſrael. Vnde vsque ad Samariæ regniſque Iſraelitici excidium annos 70. ſupputat Iſaias cap. 7. v. 8. Et bene monet Cornelius hanc ſententiam eſſe communem Doctorum & interpretum, pura Hebræorum, S. Hieronymi, Cyrilli, Procopij, Remigij, Ruperti, Hugonis, Lyrani, Clarij & aliorum. Quod etiam Faſti Siculi tradunt.

3. Huius terræ motus meminit Iosephus lib. 9. Antiq. cap. 11. vbi refert Oziam regem Iuda ſecundis rebus elatum, munus ſacerdotale uſurpare, & in altari thymiamatis incenſum adolere voluiſſe. cui cum ſacerdotes obſiſterent, mortem eis minarabatur. Et ecce tibi, inquit, terra vehementer conculitur, fiſſoque ſupernè templo radius Solis os regis improbum ferit, quod è veſtigio lepra conſectum eſt. Quod eo tempore lepra fuerit infeſtus, quo ſibi functionem ſacerdotalem arrogare

Quæſt. Chron. P. 3.

22

præſu-

Auct. v. i. tas Biblica rum Lacinorum.

Sub Ozia Ieſt ruit & ſub Ieroboamo.

Quando fuerit iſta terra motus.

1. Opinio.

1. Opinio.

Iſte motus terra fuit anno 27. Ozia.

præsumebat, fidem facit liber 2. Paralip. cap. 26. v. 19. Iratusque Ozias manu iheribulum, vt adoleret incensum, minabatur sacerdotibus, statimque a fronte eius coram sacerdotibus. Et vers. 21. Fuit igitur Ozias leprosus voce mortis suæ. Interea, ioatham filius eius rexit domum regis, & iudicabit populum, vt ibidem legimus & 4. Reg. 15. v. 5. Tunc regnare cepit ioatham huc parente suo, eratque viginti quinque annorum, & sedecim annis regnavit. 2. Paralip. 27. v. 1. subaudi mortuo Azaria. Anni verò illi 27, quibus ipse perstitit regnabat ioatham, Scriptura silentio præterit, quia Chronographi sunt, sed annis 57. Ozias absorbentur.

Corollarium.

4. Hinc colligo i. communis sententiæ auctores non solum Iosephum iam S. Hieronymo iure merito assentiri, qui in cap. 14. Zachariae innotatur. Terra motus autem in diebus Ozias regis Iuda illius temporis trahitur, qui alio nomine Azarias dicitur, illicitum sibi sacerdotium vendicare conatus, & iustus in fronte est. De quo terra motus & in Amos principio legimus. Neque habetorem vllam ab auctoribus propositam memini, quæ per suaderet eorum traditionem esse falsam, qua multis Christianorum assensum terræ motum ad annum 27. Ozias referendum putant.

Corollar. 2

5. Colligo secundo, nec Oziam lepra percussum anno 38. regni sui, sed finem anni 14. quicquid aliqui velint. Tertio, ioatham nec posthæc nec trimum dixit annorum, quando patens eius in lepram incidit, anno 16. ætatis suæ patre suo leproso vitam priuam agente, palatium suscepit gubernandum. Quarto, Interregnum 13. annorum non Amasiam & Oziam; alias enim diceret quispiam, alijs etiam in loco regio ponendum esse aliquod subinde interuallum in enumeratione regum & Israel, quo mirum in modum Chronologiæ filum intricaret, vt de hoc argumentatur. Sufficit autem, si Anarchia 12. circiter annorum inter Amasiam & Zachariam reges Israel inseratur, serie regum Iuda nunquam interrupta.

QVÆSTIO V.

An Hebraei per annos 40. diuinis sacrificijs abstinuerint in deserto.

Hebraei aliqua sacrificia Deo obtulerunt in deserto.

1. Hoc indicare videtur Amos cap. 5. v. 25. numquid hostias & sacrificia stis mihi in deserto, quadraginta annis domus Israel: E conitatio vero, non nisi 40. annos fuerunt in deserto, vt suis locis probatum est, & tamen no primo Exodi ad Pentecosten, edificauit Moyses altare ad tractus montis Sinai, & obtulerunt holocausta, immolaueruntque vitulum, &

P. H. Philipp

Chronologia
vet. Testam.

A IV
17 a

Domino vitulos. Exodi 24. v. 5. Rursus anno 2. Exodi in deserto oblata sunt sacrificia. Exodi 40. Leuit. 9. & 10. & latè refertur Num. 7. quando Principes sua munera per 12. dies in dedicatione altaris obtulerunt. Post quas oblationes non sunt in deserto nisi 39. annis peregrinati, iisque non integris. Quonam igitur modo eos Deus redarguit, quod 40. annos legitimis sacrificijs abstinerint?

2. Responder S. Hieronymus in hunc locum. Ex eo, inquit, tempore, quo aurum in caput vituli transformarunt, dicentes: *Isti sunt Dii tui Israel, qui te eduxerunt de terra Aegypti*, omnia quæ fecerunt, non Deo, sed idolis fecisse monstrantur. Et quod postea quædam Domino eos legimus obtulisse, non voluntate, sed pernarum fecerunt metu, & eorum interfectione, qui propter idola corruerunt. Deus autem non ea quæ offeruntur, sed voluntatem respicit offerentium. Denique vbi cumque occasio fuit, semper corde reuertii sunt in Aegyptum, desiderantes allia & cæpe, & cucumeres & carnes Aegyptias, & manna quod de cælo datum est, contemnentis. Quod ipsam exaggerat S. Stephanus Act. 7. quia nimirum toros illos 40. annos, quibus Hebræi per desertum vagi fuerunt, tam exiguum apud eos sacrificiorum studium & exercitium erat, ut æstimatione morali pro nihilo reputari possit, ut præter alios, hîc exponit Lyranus. Quæ expositio videtur esse etiam Chrysolomi & Bedæ Act. 7. Alberti, Hugonis, Menochij, Harzi in hunc locum, & meo iudicio minimè contemnenda est.

3. Respondent Ribera, Cornelius & alij plures, hos annos de rigore Mathematico fuisse 38. imò ferè 39. vulgari tamen & sacris literis vsitata computatione, dici 40. quia integri duntaxat numeri quandoque exprimentur, licet aliqui deis, aut desit, aut super sit. Ut Iud. 9. v. 5. *Et occidit fratres suos, filios Terobaal septuaginta viros super lapidem vnum.* Et tamen, inquit Ribera, huic numero defuit loachan natus minimus, & ipse Abimelech, qui occidebat, ut ibi videmus. Fuerunt igitur 68. omnes enim filios Gedeonis legimus cap. 8. fuisse septuaginta. Hæc ille. Similia referebam alibi, & habet S. Augustinus q. 47. in Exodum, & 15. Ciuit. 24. alijque passim. Vide notas Num. 14. & Ios. 5. v. 6.

Paucula sacrificia pro nulla reputantur.

Aliquam modo numerus rotundus ponitur ommissa fractione.

QVÆSTIO VI.

De tempore Abdia Propheta.

1. Hieronymus in Abdia cap. 1. sic præfatur: *Hunc aiunt esse Hebræi, qui sub rege Samaria Achab, & impiissima Iezabel, pavit centum prophetas in specubus.* Quam Hebræorum traditionem Eusebius & Lyranus expressè, alij saltè tacitè

1. Opinione

sequuntur, Dorotheus de vita & morte prophetarum, Epiphanius, Rupertus, Hugo, Sanctius, Castrus, vt norant Ribera & Cornelius. Vt Epiphanius putant hunc S. Vatem fuisse tertium illum Pentateuchum qui cum supplex Eliam ad Ochoziam regem filium Achab accesserit, tum effugit, in quem præcedentes Quinquagenarij miserè incurserunt.

Comunis & vera sententia.

Abdias sub Ozia prophetavit.

2. Alij communem regulam secuti censent Abdiam, cum in titulo tempus præferat, sub illis regibus prophetasse, sub quibus præcedere prophetauerat, nempe in diebus Ozia regis Iuda & (forte) didus Iroham regis Israel. Ita Bellarminus, Ribera, Sa, Cornelius, qui bene in hanc sententiam laudant Theodoretum & Cyrillum, sed & Hieronymum, qui hoc abbraorum opinionem recenset, suam autem declarat, ad initium Osee & Osee, Isaiam, Ioelem, Amos, Abdiam, & Ionam, fuisse synchronos. Abdiam qui Remigius, prophetavit eodem tempore & sub isdem regibus, quibus Amos quoque & Michaas. Quam doctrinam opinioni præcedenti longè nendam arbitror: quia Osee primus prophetarum habetur, iuxta illud scriptum loquendi Domino in Osee. Abdias autem ille, quem historia regis Achab memorat, non exiguo temporis intervallo præcedit Oseam. Confirma- qui 1. Nam si Abdias propheta fuisset regis Achab Pentateuchus, non ret, id nullo vel in Scriptura indicio, vel apud Iosephum indicari. Abdiam solum Idumææ cladem minatur, quam intulerunt Chaldeis: si vero Abdias prophetasset, eam calamitatem, quæ fuit sub Amasia, quippe viciniore relictuisset, de qua 4. Reg. 14. v. 7. Ipse percussit Edom in valle Salimæ & apprehendit petram in prælio. Menochius ait, Abdiam prophetasse sub Achaz, & Ezechia: quod non de initio, sed progressu prophetarum potest.

Obiecti.

Adi.

3. Brito apud Lyræ hinc in prologum S. Hieronymi, fatetur hunc doctorem retulisse Abdiam ad tempus prophetantis Amos, secundam regulam, quæ monet, vt ij prophetæ, in quibus tempus non præferatur, sub illis regibus prophetasse censeantur, sub quibus præcedentes quæ notis Chronologicis insignitos habeant, prophetauerunt. Hoc, inquit, non est, sed duo opponit. Alterum; S. Hieronymum videri non tam exactum quam ex Iudæorum traditione locutum. Alterum, dici posse, quod Abdias Achab, fuerit valde iuuenis, sub Ieroboam autem valde senex. Etiam ex sacris codicibus supputat, Ochozias filius Achab regnavit annos 12. Iehu 28. Ioachaz 17. Ioas 16. quem proximè securus est Ieroboam. Illis bus colligitur numerus annorum 75.

4. Hæc Britonis oppositio mihi parum idonea videtur. Nam quod effugium spectat, S. Hieronymus istam regulam sæpius adhibet, tanquam hinc

P.
H. Philipp

Chronolo
vet. Testam

A IV

17

ad ineundas temporis rationes de hisce 12. prophetis. Vide in Ioelem. q. 3. num. 2. Alteram autem effugium, et si non aperte periculosum: attamen minus tutum videtur. Abdias enim ille, qui sub Achab floruit, erat patronus prophetarum, & dispensator domus regie. 4. Reg. 18. ver. 3 & 4. quæ duo officia in æratem valde inuenientem non cadunt. Illis 75. annis addendi sunt aliquot alij, quibus Abdias sub Ieroboam II. vaticinatus est, nisi fortè ariolando dicamus Abdiam sub initium regni Ieroboam è vita excessisse: quod probari non potest, si negeretur. Denique regula prædicta maximè intelligitur, de tempore illius regis, qui vltimus regnavit, quando plurium regum tempora signavit præcedens propheta. Cum igitur Amos prophetaverit, non solum sub Ieroboam rege Israel, sed etiam sub Ozia rege Iuda, oportet ad annos prædictos 75. addere 15. siquidem antequam Ozias regnaret, vixit Amasias rex Iuda, postquam mortuus est Ioas parens Ieroboami, quindecim annis. 4. Reg. 14. v. 17. Istis autem 15. annis regnabat Ieroboam II. ita vt annus 16. istius, cum primo Ozia congreueret. & à morte Achabi, vsque ad initium regni Ozia, 90. anni numerandi sunt. Vide tabulas annorum expanforum, quæ enthronismum Ozia ostendunt anno ante vulgarem æram Christi 812. Ad hunc annum appone 90. & exurgat annus ante Christum 902. qui cum anno vltimo regni Achab concurrat.

5. Bene autem aduertit Bellarminus de Script. Eccles. Abdiam ita in sua propheta loqui de bello Chaldæorum contra Ierusalem, & Urbis captiuitate, ac sitis iam esset peracta: non quod post Michæam, & Ionam, & Urbis excidium prophetauerit; sed quod more prophetarum per verba præteriti temporis, futuram certò præcinit calamitatem.

5. Vates aliquando tempus præteritū profuturo deſuppano

Q V Æ S T I O VII.

De tempore, quo Ionas de Ninive prophetauit.

1. Rvdolphus Gualtherus in Chronologia, quam præfixit homilij in 12. minores Prophetas, ad annum ante Christum 823. Ozia 6. Ieroboami 32. circa hæc tempora, inquit, Ionas Niniven mittitur. Annis deinde sequentibus, nota Oseam, Iſaiam, & alios prophetare cœpiſſe. Quod ipsum facit Chytræus & Alstedius: à qua Chronographia, non parum dissentio. Nam anno ante æram Christi 827. ordior 19. Amasie, & quintum Ieroboami: anno verò ante eandem æram 807. ordior Ozia sextum & Ieroboami 21. vt latius declarauit lib. 4. Reg. vbi ostendi annum primum regni Ozia concurrere cum sexto decimo Ieroboami.

1. Opinio.

2. Melius philosophantur alij, dum afferunt Ionam contra Niniven vaticinatum, post Oseam, vt Ribera, Cornelius & complures alij interpretes in

Conclusio.

Olee, ut ibidem annotavi. Quod sub Ieroboamo Deus per Ionam
 euerfionem Niniues, eaque contigerint, quæ hic referuntur, probatur
 ex illo 4. Reg. 14. v. 25. Ipse (Ieroboam) restituit terminas Israel, ab Iordanibus
 usque ad mare solitudinis, iuxta sermonem Domini Dei Israel, quem locuta est pro
 suum Ionam filium Amathi. Hæc tamen ratio mihi parum efficax videtur
 nim potuit, ut Ionas aliquot annis prius victorias Ieroboami præciseret
 subuerfionem Niniues minitaretur. In hac autem quæstione, de patre
 contra Niniuen disputamus, quam editam esse, eo fere tempore, quod
 res prophetæ, nempe Amos & Abdias prophetauerunt, docent S. Hieronymus
 hic in prologo, Eusebius in Chronico & lib. 10. de præp. Euang. cap. 17. & Iulianus
 gustinus lib. 18. de ciuit. cap. 27. Bellarminus de Script. Eccles. Sa ad Ieroboam
 ius prophetiæ.

3. Eorum ratiocinia non probo, qui Ionæ historiam & vanciam
 tuordecim primos annos Ozia adstringunt, persuasi Ieroboam octo
 annis cum Rege Ozia regnasse, idque probare nituntur ex illo 4. Reg.
 vers. 23. Anno quinto decimo Amasia filij Ioas regis Iuda, regnauit Ieroboam
 regis Israel in Samaria quadraginta & vno anno. Et cap. 15. Anno vigesimo
 regis Israel regnauit Azarias filius Amasie regis Iuda. Eorum, inquam,
 non probo: siquidem ut alibi dicebam, Ieroboamus in parentis suorum
 tum successit anno 15. Amasie, ut colligitur ex illo 4. Reg. 14. vers. 27. Ieroboam
 tem Amasias filius Ioas rex Iuda, postquam mortuus est Ioas filius Iachaz rex
 quindecim annis. His 15. annis Ieroboam mortuo suo parente regnauit
 ita Ozias mortuo patre suo Amasia regno potitus est anno 16. Ieroboam
 tea verò idem Ozias cum parente suo, alios vndecim annos regnauit
 circa primordia regni Ozia tribuuntur anno 16. Ieroboami post suum
 obitum regnantis: hic autem annus 16. erat 27. eiusdem Ieroboami
 patre suo superstitite regis titulos adeptus fuerat, & de hoc postea
 intelligitur initium cap. 15. lib. 4. Regum. Idem docet Cornelius à Lapide
 mos 1. cum Caietano, Castrio, Torniello, quibus assentitur Perizonius, lib. 1.
 ro 41. quibus Ieroboam regnasse dicitur, à morte parentis ipsius conueniunt
 sunt, nempe ab anno ante æram Christi 827. vsque ad 786. ante æram
 ram, quando Ieroboamus fatis concessit, Ozia annum regni sui 27. agens
 que Ieroboamus non tantum 14. annos Ozia regnante regnauit, sed 27.
 anni Ozia fuerunt ipsi cum Ieroboamo communes. Hinc Amos propheta
 duobus annis ante terræ motum, hoc est, circa annum 25. Ozia, & quæ
 Ieroboam Amos 1. v. 1.

4. Ratio probabilis, ob quam Ionæ prophetiam de Niniue ad Ieroboam
 & Ieroboam refero, ducitur ex illa regula, quam plerique cum S. Hieronymo

*Ionas pro
 phetauit
 de Niniue,
 non 14.
 primis an-
 nis Ozia,
 sed 17. annis*

P.
 H. Philipp

Chronolo
 vet. Testam

A IV
 17

vsurpant, vt nimirum prophetia, quæ certis temporum notis caret, reuocetur ad tempus ab alio vate antecedente proximè notatum: proximè autè Amos 1. v. 1. exprimitur biennium ante tertæ motum, (qui contigit anno 27 Ozia) quædo adhuc in viuis degebat Ieroboamus. Vnde bene concludunt sacri interpretes Amos prophetare cœpisse anno 25. Ozia, in diebus Ieroboam filij Ioas regis Israel. Itaq; nõ video, cur Ionas cõtra Ninium in tonuisse putetur ante 25. annum Ozia, licet fortè prius de restitutione terminorum Israel sit vaticinatus. Quod tamen valde incertum est, cum non constet, vtrum Ieroboamus illos terminos Israeli assèruerit ante annum regni sui quadragesimum, Ozia vicefimum quintum.

5. Si Ionas iste, qui inter 12. minores prophetas locum habet, fuit Sarpaz filius, ab Elia ad vitam reuocatus, vt nonnulli putarunt; necesse est, eum valde grandæuum fuisse, vt palam faciunt ea, quæ referēbam q. 6. num. 4.

QVÆSTIO VIII.

De tempore, quo euersa est Niniue.

1. **H**Ac de re latè disputat Cornelius Amos 2. & alij, quos laudabam in Tobiam q. 4. Quibus adde *primò*, iuxta meas rationes ab vltimo anno Ioatham regis Iuda, vsque ad decimum tertium Iosia, colligi annos 115. non tamè idcirco assèruerim, Ninium anno 13. Iosia destructam. Nahum enim fuit synchronus Michææ, ad quem sermo Domini factus est, in diebus Ioatham, Achaz, Ezechia regum Iuda. At vero non constat, vtrum sub Ioatham, an verò sub Achaz, aut potius sub Ezechia, contra Ninium prophetauerit, ac proinde Iosephi auctoritas de interitu Niniues, non est magni ponderis, vt cum Petauio dicebam q. 4. in Tobiam. Imò Cornelius ait Iosepham errare, dum ait Nahum cœpisse prophetare sub Ioatham, cum cœperit sub eius nepote Ezechia. Vide notas in Nahum.

2. Adde 2. Annos 70. captiuitatis non esse supputandos ab anno 13. Iosia aut vltimo Ioatham: sed à primo Nabuchodonosoris, vt latè declataui sub finem lib. 2. Paralip.

3. Adde *tertiò*, illam supputationem mihi videri cæteris probabiliorē, quæ Cyrum anno 21. quàm in Perside regnauerat, cœpisse Babylonem, ita vt annus primus Monarchiæ Cyri Babilonicæ esset vigesimus secundus regni Persici.

4. Adde *quartò*, ex multorum auctoritate præstantium, ab euersis Ierusalem, vsque ad annum 2. Darij Hystaspis colligi annos 70. vt latè alibi reuolui. Vnde fit, vt anni 70. captiuitatis, quam Cyrus anno 1. suæ Monarchiæ laxauit, non proueniant ab anno vltimo, sed quarto Ioachimi. Itaque

Ionas cõtra Ninium nõ ante ann. 25. Ozia prophetauit.

Latet tempus quo de terminis Israel vaticinatus est. Non videtur fuisse filius Sarpazana.

Annus 13. Iosia fuit 115. aut 116 ab obitu Ioatham.

Vnde computantur anni 70. captiuitatis Bab. De annis Cyri.

Excisa Ierusalem ante ann. 2. Darij Hystaspis.

anni 21. Cyri: 35. Astyagis, & 14. vltimi Cyaxaris, adæquate respondet 70. Babylonicæ seruitutis.

Explicatur Euseb.

5. Adde *quintò*, Eusebium non satis sibi constare (vt bene videtur in cap. 2. Nahum) dum primordia Cyaxaris refert, ad annum expugnationem Niniue inchoatè ad annum 28. eiusdem Iosæ expugnasset, anno regni sui decimo tertio, aut saltem vicefimo circiter, teste Herodoto, elapsi sint anni 28. inter obsidionem Niniue, & expugnationem eiusdem, regnante Cyaxare: quo annorum intervallo Scythæ Asiæ vsurpabant.

Niniue nõ est eversa à Cyaxare anno 24. Nabuch.

6. Adde *sexto*, calculos eorum non videri legitimè dispositos, quæ Nabuchodonosoris, Ægypto iam subiugata, putant Niniuen ab ipso regnante Cyaxare: Cyrus enim anno ante Christum 560. aut postea regnum Persarum adiit, cui si adicias annos 35. Astyagis, consurgens ante Christianam epocham, quo iniit annus 15. Nabuchodonosoris ante Christum 605. aut 606. obiit. Adhuc anno 27. regni Iechoniæ, qui erat 33. aut 34. Nabuchodonosoris, Ægypti vltimè prædicit Ezechiel cap. 29. v. 17. Ergo necdum eam subiugauerat Nabuchodonosor anno regni sui 24.

An Alexandria prius vastata fuit quàm Niniue.

7. Nec obstat, quod Nahum 3. v. 7. & 8. Niniue dicitur subverti, ut Alexandria, Nam in primis vtraque ciuitas sæpius capta est. Denique aperte Propheta fore, vt prius à Nabuchodonosore Alexandria vastata, Niniue destrueretur Aprie à Chaldæis deuicta: sed fortè solum destruitur melius actum iri cum Niniue, quàm cum Alexandria. Denique certum tempore, quo Nahum ista vaticinabatur, Alexandriam à Nabuchodonosore captam non fuisse, ac idcirco S. Vatem aut de aliqua vastatione Alexandria quæ tempora Nabuchodonosoris præcesserat, locutum, aut solutam Alexandria & Niniuen pari calamitate affectum iri, siue illa antea vastata fuerit, siue non.

QVÆSTIO IX.

Quo tempore Michæas prophetauerit.

Quando regnare ceperint, Iosiam, Achaz, Ezechias.

1. **H**anc ipse quæstionem in genere soluit initio suæ prophetiæ, Verbum Domini ad se factum in diebus Iotham, Achaz, & Ezechias, quod vidit super Samariam & Ierusalem. Iotham regnare cepit anno Christi 760. Achaz 744. Ezechias 729. quem anno 700. ante Christum obiisse puto. Itaque si toto istorum regum intervallo Michæas prophetauerit,

P.
H. Philipp
Chronolo
vet. Testam
A IV
17

eius prophetiæ ad annos fere 600. erunt protendendæ. Est autem incertum, quoto anno Ioatham incepit, quoto Ezechia propheta deſierit: ac proinde non conſtat. quoto annos prophetæ munus obierit. Bellarminus initio regni Ioatham Michææ vaticinia adſcribit. Quod de quibusdam intelligi poteſt. Quædam etiam ultra annum 6. Ezechia differti non poſſunt, quibus nimirum Samariæ calamitas denunciatur, cum illo ipſo anno 6. Samaria exciſa, atque adeo regnum Iſraelis euerſum. Anno ſexto Ezechia, id eſt, nono anno Oſee, regnum Iſrael capta eſt Samaria, & tranſtulit rex Aſſyriorum Iſrael in Aſſyrios. 4. Reg. 18. verſ. 11.

2. Hinc bene notant recentiores huius prophetiæ interpretes, iſtum Michæam eſſe diuerſum ab illo Michæa, qui Achab regi impio cladem & interitum prædixit. 4. Reg. 22. verſ. 17. Interempto enim Achabo, regnavit Ochozias filius eius annos 2. Ioram 12. Iehu 28. Ioachaz 17. Iofias 15. Ieroboam 41. tum e lapſo annorum circiter 12. intervallo regnavit Zacharias 6. menſes, Sellum menſem vnum, Manahem annos 10. Phaceia 2. Huic ſucceſſit Phacee, cuius anno 2. regnare cœpit Ioatham, 4. Reg. 15. verſ. 32. Sic annis 140. & eo amplius Michæas filius Ieremia præceſſit Ioathamum, ſub quo Michæas Moaſthites vnius è 12. minoribus prophetis in Samariam & Ieruſalem detonare cœpit. Itaque diuerſi omnino Vates fuerunt communi Michææ nomine appellati, quorum poſterior paulo poſt Oſeam, Iolem, Abdiam, & Ionam vaticinari aggreſſus eſt, & cum eis idem poſtea munus uſurpauit, vt bene monent Cornelius & Menochius, contra Epiphanium & Dorotheum in vita Michææ, qui ſcribunt eum ſub rege Achab clariſſe. Cornelio præiuit Ribera præludio 2. in minores Prophetas numer. 22. vbi obſeruat Michæam initio ſuæ prophetiæ ſubtriviſſe nomen Oziæ: ſed tantum nominari Ioatham, Achaz & Ezechiam, vt indicaret ſe poſt Oſee, Amos & reliquos, qui ad eorum tempora referuntur ad vaticinandum acceſſiſſe. in quo perſpicue cernimus, inquit, ordinem temporis fuiſſe ſeruatum, vt idem fieri intelligamus in cæteris, qui prophetiæ ſua tempora tacentur.

Hic Michæas eſt diuerſus à Michæa filio Ieremia

QVÆSTIO X.

De tempore quo Nahum prophetavit.

1. Certum eſt Nahum, poſt Ionam vaticinatum eſſe: ſiquidem Niniuitæ ad Ionæ prædicationem penitentiam egerunt, & miſertus eſt Deus ſuper malitiam quam locutus fuerat, vt faceret eis, & non fecit. Ionæ 3. v. 10. Sed cum poſtea in peccata proxima relapſi eſſent, & immani crudelitate, tum in alios, tum verò maxime in Iſraelitas læuiſſent, poſt Ionam, imminens ipſis interitus per Nahum denunciatur.

Ionas fuit ante Nahum

Quæſt. Chron. P. 3.

h h

2. Sub

P.
H. Philipp

Chronolo
g. Testam

A IV

17^a

Non pre-
stavit
Nahū post
Ezechielē.

Sed sub
Ezechia.

Quor an-
nis Nahū
sit Iona
pessari.

2. Sub quo autem potissimum rege prophetauerit, non est una sententia. Apud Clementem Alexandrinum lib. 1. Strom. Nahum prophetauerit in Ierusalem prophetasse legitur. Verum id passim ab auctoribus negatur. Lib. 9. Antiq. cap. 11. sub Ioatham id factum existimat, Hebræi in Seder Arias, Genebrardus, Vatablus sub Manasse, sed eius utpote regis in partem tacuisse.

3. Alij probabilius Ezechia temporibus hanc prophetiam habuisse. S. Hieronymus, Theophylactus, Remigius, Haymo, Albertus, quos sequuntur Neoterici, Ribera, Bellarminus, Sa, Castrus, Cornelius & Tostatus ad ann. m. 3521. opinatur Nahum prophetare cepisse anno vno ante Ierusalem ab Sennacherib Ierusalem, nempe anno 13. Ezechia, Cornelius ad annum 6. eiusdem. Annum illum quo primum suas prophetias Nahum valde incertum puto: esto plures & melioris notæ auctores, etiam inter se constituant, inter annum sextum Ezechia quo 10. tribus abductæ sunt. Annum quartum, quo Sennacherib Iudæam inuasit: quia inter causas eius dicitur excidenda, assignatur scinitia Assyriorum, qua in 10. tribus abductæ sunt. Hinc S. Hieronymus præf. in Nahum: Post Ionam Michæam, & post Michæam Nahum, qui interpretatur consolator. iam enim tribus deductæ fuerant in captiuitatem, sub Ezechia rege Iuda, sub quo in consolationem populi transmigrati aduersus Niniuen visio cernitur. Quæ parua consolatio, tam his, qui iam Assyrijs seruebant, quam reliquis, sub Ezechia rege de tribu Iuda & Benjamin ab iisdem hostibus obducentibus vt audirent Assyrios à Chaldæis esse capiendos.

4. Cornelius censet ab initio Ionæ, vsque ad Nahum fluxisse etiam ante 97. contra Hebræos, qui non nisi 40. numerate volunt: initium autem Ionæ prophetantis componit cum exordio regni Ozia, qui regnavit ante Ioatham 16. Achaz 16. Ezechias ante vaticinia Nahum 6. vel forte 12. quæ prædictus annorum numerus conflatur. Mihi vero Ionas contra Niniuen haud videtur prophetauisse ante Amos, cuius prophetiarum exordia ad annum 25. Ozia reuoco: quicquid sit de tempore, quo Ionas de vaticinijs leuonem vaticinatus est. Regi Achab non nisi 15. annos Chronologicos impendit, sed non 6. Ezechia completum arbitror anno ante Christum 722. cui appropinquatum puto. Cum autem nos lateat, quoto anno Ozia Ionas, quoto Ezechias Nahum prophetandi initium dederit, idcirco non ausim horum prophetarum diastema certo annorum numero definire, sicuti, nec a se ferere quot annos Nahum prædixerit Niniues excidium antequam eueniret. Si Nahum cepisset anno 6. Ezechia, & Niniue anno 5. ab euerfisis Ierolymis deleta esse: non

Cornelius isto intervallo supputat annos 133. Annus enim quintus à destructione Ierusalem, oritur mihi anno ante Chr. 586. cui additi 138. conficiunt annum ante Chr. 724. in quem sextum Ezechiaz conijcio: at vero anno illo 5. diruta Ierosolyma Cyaxare iam vita functo regnabat Astyages, ac proinde Cyaxares non evertisset Niniven, nisi inchoatè, quando necem parentis sui vlciscens, copias Assyriorum deleuit, annis vt minimum octo & viginti ante Niniverfionem.

5. Dictis non aduersatur, quod ex S. Hieronymo Glossa ordinaria transcribit, videlicet, Nahum prophetam ante aduentum regis Assyriorum, qui populum Israel captiuum in suam regionem transtulerat fuisse Hebræorum traditio confirmat. Non enim id intelligitur de eodem rege numero; sed tantum de principe eiusdem regni, q. d. Prophetam Nahum oracula fudisse ante aduentum regis Assyriorum Sennacheribi in Iudæam anno 14. Ezechiaz, post translata à Salmanasare 10. tribus rege eorundem Assyriorum anno 6. Ezechiaz, vt scitè monet Ribera prælud. 2. num. 14.

Explicatur Glossa.

QVÆSTIO XI.
De prophetia Habacuc.

1. Habacuc nullam temporis notam suæ prophetiæ imprimit, sed hæc solum verba præmittit: *Onus quod vidit Habacuc propheta.* Ex ipso vero prophetiæ decursu bene plerique colligunt, hic prædici Chaldæorum euerfionem, vt quomodo prior propheta Nahum, inquit S. Hieronymus in huius prologo, quem Habacuc sequitur vaticinium habuit contra Niniven & Assyrios, qui vastauerunt 10. tribus, quæ vocabantur Israel, ita Habacuc prophetiam habeat aduersus Babylonem & Nabuchodonosor, à quibus Iuda & Ierusalem templumq; subuersa sunt.

Habacuc vaticinium eius est contra Babylonem.

2. Vnde certo colligimus hunc prophetam longe antiquiorem fuisse Aggezo, Zacharia, Malachia, qui post euerfionem Chaldæorum imperium sua vaticinia ediderunt.

Præcessit Aggeum.

3. Benè etiam aduertunt, Ribera, Bellarminus, Cornelius cum Epiphanius lib. de vita & interitu Prophetarum, Habacuc ante Vitis Ierosolymitanæ excidiū prophetasse. Neq; enim solent prophetae præteritas historias per verba futuri temporis attexere: sed è contrario verbis præteriti temporis denunciare futura, quod hic facit Habacuc cap. i. v. 6. *Ecce ego suscitabo Chaldaeos. gentem agram & velocem ambulantem super latitudinem terra, vt possideat tabernacula non sua.* Et vers. 10. *Et ipse de regibus triumphabit, & tyranni ridiculi eius erunt.* Quibus verbis prædicit Chaldæorum potentiam & victorias ab illis de Iuda, alijsque gentibus reportandas. Neque enim Habacuc de vno Babyloniorum casu agit, sed etiam de gentibus, quas ipse Nabuchodonosor in suam potestatem

Stante adhuc Ierosolyma claruit.

hh 2

reda

P.
H. Philipp

Chronolo
vet. Testam

A IV

17 a

redacturus erat. Sic nempe læta quædam tristibus admisceat, in confidenda
duarum tribuum, non quod iam captæ essent, inquit Ribera, sed quia
manus hostium venissent, contolarentur sese, videntes euenisse liberandis
de se Dominus per Prophetam prædixerat, nec dubitarent de eorum
Chaldæorum imperio, suaque libertate, ac futuro in patriam reditu, per
dem Vatem prænunciato.

*Foris sub
Manasse
propheta
uit: sed in-
terit sub
Ezechia.*

4. Ast, sub quo. aut quibus regibus Habacuc propheta partes
Nonnulli absolute asserunt sub Manasse, paulo post Nahum, & hinc
norem esse sententiam tradit Cornelius, consentientibus Hebraei. Ceterum
à Castro, Aria, Vatablo & alijs arbitrantibus hunc prophetam, videntur
fuisse qui Manasse impietatem redarguebant. 4. Reg. 21. v. 10. Ego autem
uo meliori iudicio, hæc vaticinia ad illud tempus referenda puto, quod
fuit prophetæ indicat Michæas, ubi ait, factum esse ad se Verbum Domini
diebus Ioachim, Achaz, & Ezechia regum Iuda, ita ut ad minimum sub
rum regum, nempe Ezechia ortus fuerit vaticinari. Esto etiam sub
prophetandi officium non deseruerit.

*Alii fuit
Habacuc
tempore
Danielis
propheta.*

5. Hinc colligimus istum, quo de agimus Habacuc diuersum ab
pheta fuisse, qui Danieli in lacum Leonum deiecto prandium & ludibri-
lonem detulit. Dan. 14. v. 33. Hæc enim Danielis historia, post excedentem
solymitanum accidit, vaticinia autem hoc libello descripta, eadem sunt
zechia, aut saltem sub Manasse, qui regnavit annos 55. Amos 2. Iohann.
kim. 3. tum secuta est captiuitas 70. annorum: ac proinde Habacuc ad
lis tempora non pertigit, eo præsertim vigore, quo messoribus eorum
Esto aliqui, vt Remigius, Albertus, Hugo, Lyranus vnum eundemque
cuc fuisse putauerint. Quibus fauere videtur S. Hieronymus hoc
verum non tam ex suo, quam aliorum sensu hanc refert opinionem. Sed
enim: si quis recipit scripturam illam, siue non recipit, vtrumque pro nullo est, aut
cipit, & iam post factam rem liber Habacuc texitur, aut non recipi, & quod
bit qua ventura cognoscit.

Conclusio.

6. Quocirca sicuti duo fuerunt Abdia, & duo propheta Michæas
filius Iemla, de quo, 3. Reg. 22. ver. 8. alter qui vnus est è duodecim
prophetis: ita duo diuersi vates communi nomine Habacuc diuersis
bus florere. Nec video cur senior Habacuc ad Ezechiam non referatur
xra regulam iam sæpius usurpatam, de prophetis, qui nullam in suis
pus assignant.

*Habacuc
non fuit
filius Su-
namisidus.*

7. Ex dictis colligimus 2. hunc vatem non fuisse illum Sonamisidum
quem Helisæus ad vitam reuocauit, 4. Reg. 5. Id enim si verum esset, Hæc
sub Iosaphat cum Helisæo vixisset. Atqui post Iosaphat regnavit Iota

Chronologicos, & octauum eiusdem annum compleuit Ochozias, Athalia 6. Ioaas 40. Amasias 29. Ozias 52. Ioatham 16. Achaz vt minimū 15. Ezechias 29. ex quibus facile conuincuntur anni 195. ab obitu Iosaphat, vsque ad initia regni Manassæ. Si ergo Habacuc ad Manassæ tempora peruenit, vt fert communis auctorum sententia, idem ad annos circiter 200. vitam produxit, quod creditur non est procliuē.

QVÆSTIO XII.

De Sophonia.

1. Sophonias clarè præfatur, *verbum Domini ad se factum, in diebus Iosie, filij Amon regis Iuda.* Primordia regni Iosie, qui 31. annis regnauit, refero ad annum ante Chr. 645. Cornelius ad 644. Aliqui vt Ribera Sophoniam 1. numer. 3. purant Sophoniam vaticinatum ante annum 18. regni Iosie, & suæ coniecturæ hanc afferunt rationem: quia Sophonias inuocatur in idololatriam duarum tribuum: Iosias autem anno 18. regni sui hortatus est Iudæos, vt abiectis idolis, Deum patrum suorum sequerentur, ac quicquidque populus monitis, contracta sunt omnia idola. Verum hanc rationem certo concludere, bene negat Cornelius in Argumento huius prophetiæ. Nam Ieremias ab anno 13. Iosie, cepit, nec sequentibus annis deititit in idola detonare: quia licet publicis idolorum cultus ab Iosia sublatus esset, non deerant tamen, qui priuatim ea detinerent, & colerent. Itaque non constat quoto anno regni Iosie Sanctus hic Propheta suis vaticinijs dederit initium.

2. Opportunè autem occasione huius loci monent aliqui cum S. Hieronymo sub initium cap. 1. Sophon. hinc non fieri mentionem regum Israel: sed tantum regis Iudæiam enim 10. tribus deductæ erant in captiuitatem, sub rege Ezechia, qui fuit parens Manassæ, auus Amonis, proanus Iosie.

3. Bene quidam monent 2. sub eodem rege Iosia vaticinatum Ieremiam, ab anno regni illius decimo tertio. Ierem. 1. v. 2. idcirco Sophoniam & Ieremiam fuisse synchronos. Quod verò Sophonias ordine temporis præponendus sit Barucho, Ezechieli, Danieli, Aggæo, Zachariæ, Malachiæ, demonstrant ea, quæ de ratione temporum cuiuslibet prophetæ suis locis in medium attuli. Baruch scriba Ieremiæ librum suum legit anno 5. ab euerfis Ierosolymis. Ezechiel primum suorum oraculorum fudit, anno 5. transmigrations Iechonia. Ezech. 1. v. 2. Daniel abductus est anno 3. Ioakim: idem ætate adhuc iuuenili existens Sulfannam calumnijs seniorum eripuit, primum somnium Nabuchodonosori interpretatus est, anno 2. non regni sed Monarchiæ ipsius, qua non tantum Chaldæis, sed Ægypto, & multis alijs nationibus imperabat. vt ex Hieronymo, & Iosepho notat Ribera illo prælud. 2. Denique Aggæus, Zacharias, & Malachias

bb 3

post

Sophonias
sub Iosie
propheta
uit.

Regno Is-
raelis iam
destru-
to.

Fuit syn-
chronus
Ieremiæ.

Præfatio
Baruchii.
Danielis.
Aggæi.
Zachariæ.
Malachiæ.

post relaxatam captiuitatem Babylonicam floruerunt; Sophonias ante inchoaram.

Ansi casu
Vrbis 9.
propheta
vnt post
reliqui
stis.

4. Nouem primi è minoribus prophetis, nempe Osee, Joel, Amos, Ionas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, ante Templi & Vrbis prophetauerunt. Vrbis enim ac Templum conflagrarunt incurrent Nabuchodonosoris; vltimus verò illorum 9. prophetarum, propheta Iosia, qui triennio ante Nabuchodonosoris enthronitimum occidit.

IN PROPHETIAM AGGAI

IN anno secundo Darij regis in mense sexto, in die vna mensis, factum est Verbum in manu Aggai Prophete ad Zorobabel filium Salathiel ducem Iuda, & ad Iosedech sacerdotem magnum. Agg. i. v. 1.

QVÆSTIO XIII.

Quisnam fuerit hic Darius.

Non fuit
Darius
Medus.

1. Prima opinio est Philonis apud Annium, Genebrardi, Mercatorum Chronologij, Cyrilli Ierosolymitani Catechisi 12. Tertulliani de Iudæos tit. de Passione Domini, qui falso errore decepti, putauerunt sub quo prophetauit Aggæus fuisse Darium Medum. Secus autem ferbere constat ex 1. Esdræ 4. v. 24. tunc intermissum est opus domus Domini Ierusalem, & non fiebat, vsque ad annum 2. regni Darij regis Persarum certum est sermonem esse, de eo Dario rege, qui Cyro iam pridem è vita toto post Cambysen regnabat; at verò Darius Medus Cyrum & Cambysen est secutus, sed Baltasarem proximè excepit. Nam nocte interfectus est a sarre Chaldæus, & Darius Medus successit in regnum annos natus sex duos. Dan. 5. v. 30. Adhæc Darius sub quo templum reauratum est, sex nimum annis Cyro superstes fuit (imo 36. regnauit) anno enim 6. templum fuit absolutum: quod Dario Medo minime conuenit.

Neq; Lon-
gimanus.

3. Secunda opinio est Iansenij Conc. Euang. cap. 9. qui sine idonea ratione hunc Darium arbitratur fuisse Artaxerxem Longimanum; quia aliter non rebar ratio explicandi dictum illud Iudæorum, Ioan. 3. v. 30. Quando opus templi adificatum est templum hoc. Verum quomodo hoc intelligendum sit non notis ad lib. 1. Esdræ.

Neq; Da-
riu. Na-
abun.

3. Tertia est Sulpitij, Scaligeri, Sehi & quorundam aliorum maximè recentiorum, qui volunt regem istum fuisse Darium Nothum: sed haud dubie Etenim Cyrus, qui anno 1. suæ Monarchiæ soluit captiuitatē imperatorum Iudæorum.

P.
H. Philipp

Chronolo-
gia Testam

A IV

17

3. Cambyfes & Smerdis 3. Darius Hyftaspis 36. Xerxes, vt minimum 20. Artabanus menses 7. Artaxerxes Longimanus annos 40. Xerxes II. & Sogdianus menses 9. & tum demum Darius Nothus capeffuit imperium: ac proinde fupra modum longæui fuiffent Zorobabel & Iofue fiue Iofes filius Iofedec, quorum meminit Aggæus, vt paulo poft, clarius oftendam.

4. Alftedius prædictam opinionem Chronologia 17. quæ eft Monarchia Perfarum, templi inftaurationem Dario Notho attribuit, nec aliter probat, quam locis aliquot è libro 1. Efdrà citatis. In fundamentis fui thefauri Chronologi, loco 27. hoc conftituit. *A primo anno Gyri ad 2. annum Darij Nothi, feu à folutione captiuitatis Babylonica, ad inftaurationem templi Zorobabelis, effe annos 107.* Huius interualli captiuitatem fateatur in facris codicibus nõ exprimi: ex notatione tamen illorum, apud Ptolomæum per annos Nabonaffaris, indubitato erui poffe veritatem. Triplex autem regnandi exordium tribuit Cyro. Primum regni Perfici, quod omnes ad vnum, inquit, referunt ad primum annum Olymp. 55. Secundum ait effe Babyloniam expugnatam anno Nabonaffari 207. regni Perfici Cyri 21. Tertium initium vocat Monarchiam Babylonicam, & putat fuiiffe trigefimum fecundum regni Cyri in Perfia, illoque captiuitatem folutam, & ad hoc initium refpexiffe Dancielem dum meminit anni primi & tertij regis Cyri.

5. Hæc Alftedij fupplicatio mihi non probatur, *primò*, quia fcripturæ testimonia quæ ad fuam opinionem adftuendam ex libro Efdrà producit, regem illum non afferunt fuiiffe Nothum: fed tantum vocant Darium. *Secundò*, quia reclamant infiniti propemodum auctores, antiqui & recentes, qui ab excidio Ierofolymitano ad templi Zorobabelis reftitutionem fub Dario factam, non nifi 70. annos enumerant, vt latè recèffui, q. 1. in libros Paralipomenon. *Tertiò*, fi à foluta captiuitate Babylonica vsque ad reftaurationem templi fecundi intereurrent anni 107. nõ paucioribus annis Zorobabel genti fuæ præfuiſſet, & fic facile ad annum ætatis 130. circiter accèſſiſſet. Ipfe enim fub Cyro populum è captiuitate reduxit, & reftaurationi fecundæ Domus præfuit, vt ex diuinis literis colligimus. Imò ipfe Alftedius initio 9. Chronologiæ, quæ eft *Ducum apud Iudæos poft captiuitatem Babylonicam*, triginta duos duntaxat annos Zorobabeli impunit, foluta captiuitate, eosque deducit ab anno fuo mundi 3421. vsque ad 3453. Chronologiæ verò 17. initium Darij Nothi refert ad annum 3527. Ergo Zorobabelis obitus plurimis annis enthronifmũ Darij Nothi antecèſſit. Adhæc Iofephus lib. 11. Antiq. cap. 4. & auct. or libri 3. Efdrà cap. 3. v. 4. referuat tres illos, qui coram Dario templi reftauratore perorarunt, fuiſſe iuuenes & corporis illius cuftodes: horum autem fatellitum vnus erat Zorobabel ib. cap. 4. v. 13. Præterea Iofue filius Iofedec iam fummum Pontificatũ gerebat, quando Cyrus Iudæis in partiam reditum indulgebat, nec eſt verifimile eum ante 30. ætatis fuæ

Supplicatio Alftedij

Refutatio
1.
2.
3.

Zorobabel obiit ante regnari Darij Nothi,

am

P.
H. Philipp

Chronologia
vet. Testam.

A IV

17

annum ad eam dignitatem euēctum. Sic anno 6. Darij Nothi
quam 140. annorum. Denique Alstedius *Chronologia* 14. nempe
deorum scribit hunc Iosue pontificatum iniisse, anno m. 3400. et
50. successisse Ioachim anno m. 3450. Ioachimo Eltasibum an. m. 34
autem Nothi signat an. m. 3527. Qua ratione non solū Iosue, sed etiam
multis annis obierunt ante imperium Darij Nothi, itaque huiusmodi
cum veritate pugnat, dum templi Zorobabelis restorationem annu
tur vsque ad annum 2. Darij Nothi.

*Nec bene
digerit an-
nos Nabon-
assari.*

6. Quare, mihi persuadeo, veritatem ab Alstedio indubitanter
notatione eclipsium, apud Ptolomæum expressa: siquidem *Fundam.*
ait aras Olympiadum, Urbis condita & Nabonassari, ritè connectas cum
columnas Chronologie sacre & prophane. Quod unanimi consensu
rum verum esse existimo. At ille ipse Alstedius, isto *Fundam.* XXXI.
bonassari cum ara Christi non apte componit, dum anno primo
Dionysianæ copulat annum Nabonassareum 747. contra conuenien-
ram Iharum ærarum concordiam, quæ annus 749. Nabonassari
ara Christiana labente anno omnium Mathematicorum, suffragij, excepto
Heluico) qui ponit isto loco annum 748. vt totidem verbis ibidem conuen-
pondet nihilominus epilogismum captiuitatis soluar, & 70. hebdomada
Danielis causam esse, cur non retineat connexionem anni 749. huius
cum primo æræ Dionysianæ. Denique ingenue fateor, inquit, me non
facere, in hac mea connexionem. Hebdomadas autem Danielis, ab anno
thi, vsque ad excidium templi secundi protendit. Nempe et factum
suis & annorum Nabonassari ignorantia accidit, vt nec ipse scire, nec
rum rerum peritis satisfaciat. Præterea *Fundam.* XXXV. quæ dicitur
Nabonassari à Ptolomæo ad annos Domitiani, Traiani, Adriani, et
plicatis, aitque ibi esse nodum à diālyro & concludit ego itaque
solutionem. Vnde colligimus hunc auctorem, ex notatione eclipsium
veritatem indubitata: quod tamen *Fundam.* XXVII. fieri posse
nodus iste quem insolubilem asserit, facile expeditur, huiusmodi
tabam *Opusc. de annis Domini, Nabonassari &c.* sub finem cap. 11.

*Male sup-
puit an-
no: Cyri.*

7. Quinto mihi non arrident, quæ adnectit de initio tertio pontificatus
nempe annum 32. regni illius Persici, esse primum imperij Mosaicum
regni Persici, secundum & vltimum imperiorum & vitæ ipsius. Nec
hoc pugnat cum scitis antiquorum, qui Cyro vniuersè non nulli
cedunt. Imò falsitas doctrinæ Alstedij deprehenditur, apud Ptolomæum
notatione eclipsis Lunaris, quæ fuit anno 7. Cambysis, Nabonassari
Phamenothe, hoc est, 16. Iulij, anno ante Christi æram 523. Cuius

annos Cambyſis proximè elapſos, & ex Alſtedij ratiocinijs 33. integros regis Cyri, conſurget annus ante Chriſtum 562. quo iniit tertius Olymp. 55. & bien-
 mo poſt aſta ſit Olympias 55. ad cuius annum primum omnes ad vnum referunt exor-
 dia Cyri vt fatetur Alſtedius.

8. Hanc poſitionem declinare conatur *Chronologia IV. eclipſum*, vbi pag. 55. (2. editionis) §. Eclipſis X. iſtum Lunæ defectum notat cyclo ſolis 21. Lunæ 13. eumque pag. 65. reuocat ad annum 4193. Periodi Iulianæ, qui eſt ante æram Chriſti Dionyſianam 521. conatur, in quâ, ſed conatu proſus irrito. Hæc enim Lunaris defectio incidit in 16. Iulij, fer. 4. vt omnes teſtantur, ipſo Alſtedio aſ-
 ſentiente, illa pag. 65. Anno autem Periodi Iulianæ 4193 fuit quidem cyclo ſolis 21. lit. Dom. C. B. & cyclo Lunæ 13. Sed hoc modo dies 16. Iulij incurrit in ſabbatum aliquot diebus ante plenilunium. Alſt anno Periodi Iulianæ 4191. ante Chriſtum 523. dies 16. Iulij fulgente Auteo numero 11. cyclo Solis 19. lit. Dom. E. paſſa 25. dies 16. Iulij fer. 4. plenilunio colluſtrabatur. Huic anno ante æram Chriſti 523. adijce 6. annos Cambyſis, & 30. Cyri: ſic deprehendes an-
 no ante eandem ærâ 559. primum Cyri regis exordium habente anno 1. Olymp. 55. Annum 2. Darij Nothi opinor cepiſſe anno ante Chriſti epocham 473. quo pariter aperiebatur annus 137. à primo Cyri regnantis initio: de his 137. annis tolle 21. quibus ante captam Babylonem Cyrus Perſis regnauerat & colliges annos 116. ab anno 1. captæ à Cyro Babylonis vſque ad annum 2. Darij Nothi. Verum ab anno 1. Monarchiæ Cyri, quo Iudæos libertati aſſeruit vſque ad tem-
 pli Zorobabelis inſtaurationem anno 2. Darij Hyſtaſpis reſumptam ſupputo annos 19. in cluſiue. Atque hæc dicta ſunt in gratiam eorum, qui templi ſecundi reſtitutionem vſque ad Darium Nothum protrudunt, & Cyro plures annos regni quam 30. impendunt.

9. S. Hieronymus prologo in Aggæum, cum dixiſſet anno 2. Darij regis Perſarum filij Hyſtaſpis ſeptuageſimum annum deſolationis templi fuiſſe ex-
 pletum, & tunc temporis, prophetantibus Aggæo, & Zacharia templum de-
 nuo ædificatum, addit: quo tempore apud Romanos, ſeptimus à Romulo regnabat Tarqui-
 nius Superbus, habens annum imperij vicesimum ſeptimum, qui poſt octo annos expulſus eſt à Bruto, ac deinde Rempublicam per annos quadringentos ſexaginta quatuor, vſque ad Lu-
 lum Caſarem Conſules adminiſtrauerunt.

10. Qua de Chronographia, mihi in primis legitima videtur ea computatio qua annum 70. à casu templi completum aſſerit anno 2. Darij Hyſtaſpis. Tunc etiam apud Romanos Tarquinium Superbum regnaſſe, non inſicior: quomodo autem annus 27. Tarquinij cum 2. Darij congruat, & poſt octen-
 nium Tarquinius à Bruto ſit expulſus, non aſſequor. Nam hoc modo regnaſſet annos 35. cum vicesimum quintum ex communiori ſententia delibauerit

Queſt. Chron. P. 3.

ii

tan-

*Nec bene
 notat e-
 clipſin Lu-
 nae.*

*Darius
 Nothus
 quando
 regnare
 cepit.*

*Sententia
 S. Hiero-
 nymi.*

Explicat.

P.
H. Philipp

Chronolo
g. Testam

A IV

17

*Quot an-
nos regna-
verint re-
ges Roma-
norum.*

tantum Romulus 37. annos ut minimum regnavit: tum post duodecim annorum interregnum, Numa Pompilius annos 43. Tullus Hostilius 35. Tarquinius Priscus 38. Servius Hostilius 44. quibus 163. anni ferè 254. cum non nisi 244. soleant numerari. Deinde annus 2. Olympiadum concurrat cum 1. Olymp. 65. qui est Iphici 251. cui si 8. anni fuerint adpiades addantur, confluet annus 1. Olymp. 67. Urbis 242. At vero in 2. Bruto expulsus est, instante anno Urbis 245. habete anno 4. Olympiadum autem annus 2. Darij Hytaspis componendus sit cum 1. Olympiadum 68. lib. 1. Esdræ, cum annus huius Darij supputarem, idque conuenit Lunares eclipses, quarum prior commissa est anno 20. Darij Nabonassar 502. Altera visa est anno 31. Darij, Nabon. 257. ante Chr. 4. ubi sapius inculcaui. Vide Opusc. de anno Nabon. cap. 9. Et de Olymp. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Dua eclipses Luna sub Darij Hytaspis.

Quando reges Vrbe annti.

11. Anno 5. ab exactis regibus celebratam esse Olympiadem 65. annis, anno nimirum ante Chr. 504. Itaque reges exacti sunt anno 509. qui erat 13. Darij Hytaspis, cuius annum 2. memorat Aggepheta. Quod fateri debent omnes, qui ad tempora Longimanii referunt & Nehemias aduentum in Iudæam: quia tunc iam stabat fabrica templi, ut inuit Nehemias cap. 6. v. 10.

Esdras fons fons fons tempore.

12. Gloriam templi restaurati Darij Hytaspis filio discretè tribuunt Alexand. Hieronymus, Theodoretus, Albertus, Iosephus, Eusebius, Gregorius, Ribera, Mariana, Sa, Cornelius, Menochius, Tornellus, Salmasius, &c. Vide in lib. 1. Esdræ q. 3. Quando igitur Aggeus vaticinium primo scriptum cecinit, curtebat, ut supputo, annus mundi 3521. ante Christum epocham 520. Periodi Iulianæ 4194. instabat annus 212. mundi Græcæ Iudaici computi 3242. Semitræ primus. Transierant à primo cœramonico 64. Olympiades in solidum, ab Vrbe cond. 233. ab exactis Iudaicis 70. ab initio Monarchiæ Cyni & Tarquinij Superbi 23.

*Templum inaugura-
tum sub Darij F. Hytaspis.*

13. Anno 11. ab exactis regibus celebratam esse Olympiadem 65. annis, anno nimirum ante Chr. 504. Itaque reges exacti sunt anno 509. qui erat 13. Darij Hytaspis, cuius annum 2. memorat Aggepheta. Quod fateri debent omnes, qui ad tempora Longimanii referunt & Nehemias aduentum in Iudæam: quia tunc iam stabat fabrica templi, ut inuit Nehemias cap. 6. v. 10.

IN CAPVT I. AGGÆI.

Verf. 1. Anno secundo Darij regis in mensi sexto in die vna mensis &c. Tria hic disputari solent. 1. Quisnam fuerit iste Darius. 2. Vnde computetur apud Hebræos sextus iste mensis. 3. Quomodo hæc notatio temporis cum annis & mensibus Romanis congruat: de primo actum est q̄ præcedenti, de reliquis q̄ sequenti agendum.

QVÆSTIO XIV.

Quis hic mensis sextus sit Hebræis, quis Romanis.

1. Vidam vt Lyranus initio cap. 2. Aggæi, & Varablus ad calcem cap. 1. Q̄ hunc sextum mensẽ putant esse anni ciuilis Adar dictum, ac proinde à Tisri numerandum. Rationem afferunt, quod ad fabricas inchoandas mensis Adar aptissimus sit, vt per æstatem possit opus promoueri.

Quidam putant esse Adar.

2. Alij numero & auctoritate longe superiores, ad meliorem libellam huius temporis momenta exigunt, & censent hunc mensẽ esse anni sacri ordine sextum à Nisan. Ita Remigius, Albertus, Hugo, quos laudant & sequuntur Ribera atque Cornelius. Consentiunt Mariana, Sa, Menochius, in hunc locum.

Set fuit elul.

Salianus ad an. m. 3533 n. 30. Fauet Glossa ordinaria, dum ait hunc mensẽ non habere sollemnitates, sicut habet septimus, nempe Tisri. Ratio est, quia numerus mensium quem sacra Scriptura præfexit in minoribus prophetis, exprimit de mensibus anni sacri solet intelligi, nisi forte aliunde contrarium probetur. Enimuerd mensẽs à Nisan computantur, apud Zachariam, cap. 1. v. 7. & cap. 7. v. 1. vbi vndecimus mensis vocatur Sabar, & nonus Casleu. Imò Lycanos & Varablus mensẽs apud Zachariam à Nisan deducunt, sicut & mensẽ nouum ab Aggæo cap. 2. v. 11. notatum. Nulla autem subest causa cur à diuersis antiquibus horum mensium fluxum deriuent, præsertim cum fateantur Aggæum & Zachariam eodem anno prophetare cœpisse: illum mensẽ 6. hunc 8. Vide comp. Eccl. cap. 16. num. 3.

Ratio.

3. Commodè autem Propheta mensẽ Elul Iudæos ad templi ædificationẽ excitabat, vt hic monent nonnulli sacrorum interpretum. Nam tunc experiebatur, quod iam ieiunia messis, quam pauca fruges essent, cuius rei causam explicat Aggæus, quia nimirum Domo Dei neglecta, quisque rerum tantum suarum sapte reseratio.

Cur mensẽ Elul per sua ludaicam Templi reseratio.

4. De tercio nõ est magna difficultas, si memori mente ea repetantur, quæ dicta sunt mibi erit. Non erat igitur aptior ad hoc negotium mensis Adar, quam Elul. Quoto anno ante Christ.

Quoto anno ante Christ. quo mensẽ.

P.
H. Philipp

Chronolo
vet. Testam

A 1 V
17

quo die
Romanis.

282

QVÆST. CHRONOLOG. XIV.

eum annum fuisse 520. ante Christi Epocham, & ex Epacta inquirendos Iudaicos populari supputatione. Tunc autem erat cyclus Solis 2820. A. cyclus Lunæ 14. litera æquationis H. Epacta 28. quæ ostendit Nonis 6. mensis non procul abfuisse à 27. Augusti, stylo Iuliano, scilicet, quod increpabat Aggeus, quod spreta templi fabrica, suas ædes & procuratorem curarent sine fractu. Qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum portuum.

IN CAPVT II. AGGAI.

V 1. In die vigesima & quarta mensis in anno secundo Darii regis. Hæc ratio ad hunc capitulum præcedentis referenda est, vix doctrinam nimium docent hinc plerique recentiores interpretes & Sallianus ad annum 31. præcipientibus Theodoro, Ruperto, Haymone, Renato, verum populum Iudaicum templo restaurando manum adhibuisse, quod ad primum capitulum facit textus his verbis exprimit: *Et ingressi sunt, & fabricaverunt domo Domini exercituum Dei sui.* Nempe montem ascendebant, Iulianus præcælo cum considerabant fundamenta sub Cyro iacta præcipua Iudæorum reuersis anno 2. sui reditus de quibus 1. Esdræ 3. v. 8 & 10. Iugna cæteris pedes conuehere incipiebant. Fundamenti verò superstruendis mensibus re. mense nono, die 24. vt legimus hoc cap. v. 19. oraculo autem præcedentis præcedentis descripto. Vires erigit animos Iudæorum, præsentem Iudæum affore prædicens, cuius monitis audientes Hebræi res fabricæ temporarias congerere incipiunt.

Corollarij:

1.

2. Ex dictis hoc & præcedenti capite deducimus primo, ex quo die hortatus est Iudæos ad templum rursus ædificandum, vique ad diem quo populus id facere aggressus est, transiisse 22. dies seipsum videri, nimirum à prima die mensis Elul, vsque ad 24. eiusdem mensis.

2.

3. Deducimus 2. hanc diem 24. sexti mensis non procul abfuisse à 27. diem Augusti.

3.

4. Colligimus 3. confirmari ea, quæ dicebam in Ierem. cap. 27. præcipientibus Iudæis, quod similem etiam distolen reperiri Ierem. 28. v. 11. monet Corollarij huius capituli.

In vna die mensis, hoc est, prima die mensis Elul.

Verf. 2.

Menses
Iudæi.

In septimo mense, vigesima & prima mensis, factum est verbum Domini dicitur, & alij auctoribus cap. præced. v. 1. num. 2. laudatis, contra Lyranum & blum, Aduertit nonnulli, hoc oraculum vno ferè mense tardius dicitur

materia templi ædificandi cœpisset congeri. Pius contigit 24. sexti mensis, posterius 21. septimi.

2. Celeberrima est hæc prophetia; qua Christus venturus prædicitur, & sua præsentia effecturus, ut templum secundum gloriosius sit templo Salomonis. Et veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, v. 8. Magna erit gloria domus istius novissima quam prima, ver. 10. Hoc vaticinium puto editum anno ante Christum 520. circa 16. Octobris, quæ tunc in fer. 2. incidit, vt ex dictis cap. 1. liquet.

Editur hoc oraculum anno ante Christum 520. circa 16. Octob.

Verf. 17.

An vigesima & quarta noni mensis, in anno secundo Darij regis. Hic mensis erat Castellus, nonus annus iacti à Niran inchoati, vt dicitur tradit S. Hieronymus in v. 19. huius cap. Quod ipsum indicare videtur S. Vates, dum canit: A die vigesima & quarta noni mensis, à die qua fundamenta iacta sunt templi Domini, ponite super cor vestram: nunquid iam semen in germine est, & adhuc vinea & ficus, & malogradatum, & lignum oliuæ non floruit? ex die ista benedicam. Quæ verba consentientibus alijs interpretibus sic exponit S. Hieronymus: vtque nono mense, vt diximus Decembri, futurarum nulla sunt signa frugum. Nè igitur dicatis, hoc me prudenti ratione coniecit, & futuram fecunditatem de floribus arborum, herbitque segetum suspicari: ecce nulla signa sunt, & tamen prædico vobis, qui cœpistis edificare templum in eum frugum omnium fecunditatem. Cum S. Hieronymo sentiunt Ribera, Cornelius, Menochius, Ex quibus consi mantur ea, quæ annotabam ad cap. præced. ver. 1. num. 1. Sicut enim hic mensis nonus est Castellus, & à Nitan locum nonum habet; ita mensis sextus & septimus, quorum iste Prophetæ meminit, suum numerum ab eodem principio sortiuntur. Sic dies ista 24. mensis noni mihi incidit in 17. (aut circiter) Decembris, quæ tunc erat dies Solis siue Dominica; ann. ante Chr. 520. quando post resumptam fabricam, Prophetæ pollicitus est; commodè actam iri cum Iudæis, quorum acta non erant Deo accepta, quamdiu noui templi structuram non curabant.

Mense Castellus

Circa 17. Decemb.

Verf. 19.

A die vigesima & quarta noni mensis, à die, qua fundamenta iacta sunt templi Domini. Quatuor diebus inchoata dici potest secundæ domus fabrica. Primo, sub Cyro, quando Iudæi post suam à captiuitate reditum, necessariam templo extruendo materiam præparabant. Quo spectat illud 1. Eldra 3. ver. 7. & 8. Porro templum Dei necdum formatum erat. Dederunt autem pecuniam latomis & cementarijs, cibum quoque & potum & oleum Sidonijs, Tyrijsque; vt deferrent ligna cedrina de Libano, ad mare Ioppe. Secundo sub eodem Cyro, quando locata fuerunt primæ partes fundamenti, vt refertur ibidem v. 8. Anno autem secundo aduentus

Resumptio fabricæ primæ

ante adhuc anno 2. Darij, prophetare sit adorsus. Ego verò ex communi sententia in eundem annum Iulianum vtriusque Prophetæ exordia conijcio, & bimestri ferè spatio Aggæum Zachariæ antepono.

IN CAP. I. ZACHARIE.

Verf. 1. In mense octavo, in anno 2. Darij regis, factum est verbum Domini ad Zachariam. Hic mensis erat Marchesuan, ordine octauus à Nilan, vt fert communis sententia, cui subscribunt Lyranas & Vatablus. Hortatur populum Zacharias ne prauos suorum parentum mores imitetur, qui cum Prophetas audire nolissent, iustas Deo pœnas exsoluerunt.

Mense
Marche-
suan-

Verf. 7. In die vigesima & quarta vndecimi mensis Sabat, in anno secundo Darij. Hinc apparet Prophetam vsurpare menses anni sacri; in anno enim profano, mensis vndecimus est Ab, Octauus, Iar. Cum autem dies 24. noni mensis incidit in, vel prope 17. Decembris, vt notabam Agg. 2. ver. 11. consequens est, vt hoc oraculum differatur in annum sequentem Iuhanum, qui fuit ante Christum 519. cyclo Solis 23. lit. Dom. G. Cyclo Lunæ 15. lit. æquat. H. Epacta 9. quæ initium mensis Sabat conijcit ad diem circiter 22. Ianuarij, diem autem 24. Sabat ad 14. Februarij, fer. 4. Tunc Zachariæ ostensa sunt, quæ hic, à verf. 8. describuntur. Vidi per noctem, & ecce vir ascendens super equum rufum &c. Hæc propheta duas continet visiones. Prior est equitis stantis in myrteto: hoc est Angeli conquerentis, necdum miseris Iudzorum finem esse impositum, anno septuagesimo: cui bona verba & consolatoria diuini responsi adiunguntur de templi & Vrbs instauratione. Posterior visio est quatuor cornuum & totidem fabricorum, significantium opem cœlestem Iudzis affuturam.

Anno ante
Chr. 519.
circa 147
Febr.

Verf. 12. Domine exercituum, vsquequo tu non misereberis Ierusalem & Vrbs Iuda, quibus iratus es? Iste iam septuagesimus annus est.

Q V Æ S T I O XV.

Quodnam istorum 70. annorum initium, quis finis.

1. Certum est, hæc verba: iste iam septuagesimus annus est, prolata fuisse ab Angelo, labente anno 2. Darij, vt indicat verf. 7. huius capituli, decimo, vt notat, ab obitu Cyri, qui anno 1. suæ Monarchiæ laxauit annorum 70. captiuitatem. Quo fit vt annus secundus Darij, non sit septuagesimus captiuitatis Iudzorum, quam soluit Cyrus, vt fidem facit liber 2. Paralip. cap. vltimo, & exordium primi Esdræ. Quanam igitur ratione dicitur hoc loco iam septuagesimus annus iræ Domini in Ierusalem & Vrbs Iuda?

Hæc prolata
sunt
anno 100.
ab obitu
Cyri.

2. Prima opinio est eorū, qui nō distinguūt hosce annos ab annis 70. seruitutis Babylonicæ, de qua vaticinatus est Ierem. c. 25. eosq; anno 1. Cyri finitos esse confa-

1. Opinio

confa-

P.
H. Philippi

Chronolo.
vet. Testam.

A IV

17

confitentur: hunc autem Zachariæ textum per admirationem, vel in-
tentionem legendum putant, q. d. Domine Virtutum, nunquid iste est an-
tuagesimus seruitus populi tui, à Ieremia prædictus: Imo iam prædictus
est, nec tamen miseratus Ierusalem, & Urbium Iuda, nec vllus eorum
paret nostrarum miseriarum finis. Ita Albertus, Hugo, Lyranus, Alu-
lianus. Quibus fauere videntur ij, qui S. Hieronymum secuti in prælo-
& ad initium cap. 1. Zachariæ sic scribentem: Secundo anno Darii
septuagesimum desolationis templi annum qui ab Ieremia prædictus
completum ipse Zacharias testis est, dicens: Domine exercituum, &c.
miserere veru Ierusalem, &c.

2. Opinio
probabi-
lior.

3. Altera opinio, cui adhæreo est eorum qui fatentur quidem anno-
tationis templi, cum annis captiuitatis aliquando confundi: proprie
ab illis distinctos. De annis captiuitatis, intelligendum esse illud Ierem.
25. v. 11. Et seruient omnes gentes ista regi Babylonis septuaginta annis. De anno-
tationis templi Angelum apud Zachariam locutum asserunt, & hoc
excidio Ierosolymitano. In hanc sententiam conspirant è Neotericis
Christophorus à Castro, Sanctius, Mariana, Sa. Cornelius, Varro,
Clementem Alex. Hieronymum, Augustinum, quibus adde alios, quo-
sebam in lib. Paralip. q. 1. cum enim Iudæi 70. annos templo carerent,
Deus Ierusalem & Urbibus Iuda dicebatur iratus, quod nullum in
templum diuinis officijs celebrandis ædificatum esset. Sic enim eorum
iacente, eueniebant illa, quæ Aggæus exaggerat, cap. 1. v. 6. Semper
intulisti parum, comedisti, & non estis satiati: bibistis, & non estis
& non estis calefacti: & qui mercede congregauit, misit eam in sacculum
per, & non estis calefacti: & qui mercede congregauit, misit eam in
huic interpretationi Zacharias cap. 7. v. 5. dum anno 4. Darii de
gens, cum ieiunaretis, ait, & plangeretis in quinto & septimo, per
particula demonstratiua hos, respexisse videtur ad annos hand prædictos

Opinio
Tornielli
partim ac-
ceptatur,
partim re-
ijcitur.

4. Torniellus ad annum m. 3462. cum prædictis auctoribus
annos 70. desolationis, quos hic promit Zacharias, ab annis 70.
anno 1. Cyri absolutis. In eo verò ipsi non assentior, quod annos
diatur ab anno 27. transmigrations Iechoniæ, qui fuit 16. ab ente
lymorum. Nam ideo, à casu templi vsque ad annum 1. Darii esse
contra auctoritatem tot tantorumque Scriptorum, qui 70. annos
isto temporis interuallo computarunt. Nec inuat Torniellam, quod
27. transmigrations, Ægyptus à Nabuchodonosore vastata fuit,
rum reliquæ, quæ eo confugerant, in Babyloniam deportata: Angeli
apud Zachariam loquitur, non de Iudæis vltimo Babylonem tradidit
Ierusalem & Urbibus Iuda, quæ ab eo tempore, quo ciuitas &

concederant, grauem offensi numinis iram veteres incolæ sentiebant, non minus ante populationem Ægypti, quàm post eam.

5. Ad testimonium S. Hieronymi pro priori opinione allatum respondet Ribera in c. 1. Zachariæ nu. 44. S. Hieronymum post explanationem 12 prophetarum, Isaiæ, Danielis, & Ezechiels scripsisse commentarios in Ierem. ut ipse in prologo Ieremiæ præfatur, & ibi cortexisse, quod in Zachariam dixerat. Duo autem dixerat, *primum* 70. annos desolationis templi, anno 2. Darij expletos fuisse: alterum, de hisce annis prophetaisse Ieremiam, & hoc tantum postea videtur cortexisse; non autem prius. Reliqui auctores, qui tradunt 70. annos Ieremiæ esse eosdem cum ijs, qui apud Zachar. exprimuntur, id ex S. Hieronymo transcripsisse, verisimile est, nec attendisse ad commentarios eiusdè in Ieremiam. Ego verba illa, *iste iam annus septuagesimus est.* lego simpliciter sine vlla vel admirationis, vel interrogationis nota, & opinor ab Angelo prolata fuisse, anno 70. ab euerfione Ierosolymorum expleto. Sic Gen. 11. v. 10. Arphaxad dicitur genitus, biennio post diluuium, siue altero anno, ut trãstulerunt 70. nẽpe cõpleto, ut fert communis auctorum sententiã. Prior nihilominus interpretatio meæ Chronographiæ non aduertatur, cũ solum asserã, à templo diruto, vsq; ad annũ 2. Darij, de curfisse annos 70. siue hi anni fuerint à Ierem. prædicti, siue nõ.

6. Ieremias c. 25. v. 11. ita cecinit: *Et erit vniversa terra hæc in solitudinem & in sterilitatem, & seruient omnes gentes istæ regi Babylonis, 70. annis.* Dubitauerit forte quispiã, verum hoc oraculum possit in sensu diuiso bis accipi de 70. annis, q. d. terra hæc erit in solitudinem & in sterilitatem 70. annis, & gentes istæ seruient regi Babylonis, etiam 70. annis, non omnino ijsdem, sed ex parte diuersis. Si quis hanc interpretationem sequi volet, solitudinem terræ, non tam ad hominum corpora, quàm ad Religionem & loca Deo sacra spectare dicit. Stupendum enim erat, cernere regnum Iuda, post euerfionem Salomonis templum toto orbe celebrissimũ, sic ædificijs Religionis dicatis, per annos 70. desitutum, ut bestiarum potius quàm ludzi, illã terrã, quasi solitudinẽ aliquã occupare viderentur. Si hic sensus admittatur, Zacharias poterit nõ incõrõdè intelligi de annis 70. prioribus à Ierem. prædictis. Vtrũ autè hic sensus admitti debeat, aliorũ prudentũ & peritorum esto iudiciũ, nõ ignorantũ, vnus S. Scripturæ loci, plures quãdoq; sensus dari, etiã literales, ne hinc aliq; bonorũ auctorũ interpretationes excludantur.

7. Ut clarius meam opinionem proponam, meminere lector, eorum supplicationem mihi probari, qui à templo incenso, vsq; ad annum 1. Olymp. 55. quolabente Cyrus apud Persas regnum adijt, numerant annos 30. & imperio eiusdè Cyri tribuunt nouenniũ, Cãbyli septenniũ & 7. menses. Magis 5. menses, quibus 8. annus Cambysis expletus est, ut cum Herodoto lib. 3. circa medium, plures docent, quorum nonnullos recitat & sequitur Ribera in hunc locum n. 32. Magis interemptis, mox Darius Hystaspis ad imperium euectus est.

Quæst. Chron. P. 3.

kk

IN

S. Hiero.
nyni do-
ctrina ex-
plicatur.

Opinio
auctoris.

Declara-
tur vasi-
cinium
Ieremia.

Per 70.
annos re-
gũ Iuda
omni tẽplo
caruit.

Quot anni
à casu tẽ-
pli vsque
ad initũ
Cyri.

Vers. 1. Et factum est, in anno 4. Darij regis, factum est verbum Domini in Jerusalem, in 4. mensis noni, qui est Casleu. Nota 1. hunc mensem esse computari à Nisan computati. 2. hæc contigisse, anno ante vulgarem æram. Cyclo Solis 24. lit. Dom. F. cyclo Lunæ 16. lit. AEquar. H. Epacta 20. Neomenia mēsis Casleu incidit, in vel prope 2. Nouemb. ser. 7. Quia in 5. Nouemb. Iuliani. 3. apud Aggæum & Zachariam non fieri computationē anni 3. principatus Darij: anno verò 2. adscribi aliquot prædicta

- Oracula anno 2. Darij. edita.*
1. Fuit sexti mensis die 1. Aggæi 1. v. 1.
  2. Die 24. eiusdem mensis. Ibid. v. 13. & cap. 2. v. 1.
  3. Die 21. septimi. Agg. 2. v. 2.
  4. Octauo mense. Zachariæ 1. v. 7.
  5. Mense nono die 24. Agg. 2. v. 11.
  6. Eiusdem mensis, eodem die. Ibid. v. 21.
  7. Die 24. vndecimi mensis Zach. 1. v. 7.

IN CAP. VIII. ZACHARIÆ.

Vers. 19. Ieiunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiunium septimi, & ieiunium noni, erit domui Iuda, in gaudium & letitiam, & in sollemnitates prædictæ sunt anni sacri, & suo quisque ordine procedit à mense Nisan, in mensis sit Tamuz, quintus Ab, septimus Fisi, decimus Tebeth.

QVÆSTIO XVI.

Quanam sint ista ieiunia.

- Ieiunia 4. mensis. siue Tamuz.*
1. **D**ie 9. quarti mensis statum erat Hebræis ieiunium, eo quod hæc die prædicta fuerit ciuitas à Chaldeis, ler. 52. v. 6. & 7. Rufus die 17. prædicta erat, de quo S. Hier. in hunc locum: Cogimur, inquit, ad Hebræos recurre scientiæ veritatem, de fonte magis, quam de riuis quætere, prædicta prophætia aliqua de Christo, ubi tergiversari solent, & veritatem recedendo, sed historiæ ex præcedentibus & consequentibus ordo certum. 4. mensis, qui apud Latinos vocatur Iulius, die 7. & 10. eiusdem mensis habitantur quando descendens Moyses de monte Sina tabulas legis ab eo que confregerit. Hoc die fractas fuisse tabulas cum S. Hier. doceret Cornelius hic: ac proinde eorum auctoritate confirmantur ea, que dicitur c. 32. Exodi de prima & tertia Moysis quadragesima, quoad tempus prædictum, contra nonnullos, qui die 25. Tamuz, fractas tabulas commiserunt.
  2. *Mensis Ab* Mensis quinti die 1. ieiunium erat, quod eo die Moyses excelsit Num. 33. v. 38. Similiter die 6. ob raptas à Beniaminitis 400. puellas. In 5. mense qui apud Latinos appellatur Augustus, inquit S. Hier. contra exploratores terræ sanctæ, seditio orta esset in populo, iussu sacro montem

P.
H. Philippus

Chronologia
vet. Testamenti

A IV
17

ascendere, sed per 40. annos longis ad terram sanctam circuire dispendijs, vt exceptis duobus Caleb & Iosue, omnes in solitudine caderent. In hoc mense, & à Nabuchodonosor, & multa post sæcula à Tito & Vespasiano templum Ierosolymis incensum est, atque destructum: capta Vrbs Bethel, ad quam multa millia confugerant Iudæorum, aratum templum, in ignominiam gentis oppressæ à T. Annio Rufo. Hebraei seditionem exploratorum referunt ad diem 9. quinti mensis illis eam ob causam esuriam. Plerique etiam die 10. eiusdem signant ieiunium, quia tunc incensum templum à Nabuzardan, palatium & omnes domus magna. Ierem. 52. v. 8. Die item 18. huius mensis annua recurrebat observatio ieiunij, ob extinctam lucernam, in diebus Achaz regis, vt quidam autumant: alij hoc tribuunt diei 17. Torniellus die 26. notat ieiunium, ob causam de exploratoribus allatam.

3. Factum est autem in mense septimo, venit Ismael filius Nachaniæ, filij Elisama de semine regio, & decem viri cum eo, percusseruntque Godoliam, qui & mortuus est: sed & Iudæos & Chaldæos, qui erant cum eo in Matpha. 4. Reg. 25. v. 25. Ob eam rem Iudæis solemne ieiunium erat die 3. Tisri, & aliud 5. die ob casus 20. Israelitas. Die 10. erat Scippur siue expiationis festum, de quo Leuit. 16. v. 29. *afflugetis animas vestras.*

4. Ezechielis cap. 33. v. 21. *Et factum est in duodecimo anno, in decimo mense, in quinta mensis transmigrationis nostræ, venit ad me, qui fugerat de Ierusalem dicens: vastrata est ciuitas.* Ideo nonnulli tradunt indictum fuisse ieiunium die 5. mensis Tebeth, & huc respexisse Zachariam. Die octaua ieiunabant quod illo die lex in Græcum translata sit à 70. interpretibus. Certum autem est, hoc loco non fieri mentionem istius ieiunij, quippe quod longo post Zachariam tempore institutum est. Dies 10. esurialis erat, eo quod tunc inchoata fuerit obsidio Ierosolymitana à Nabuchodonosore anno 9. Sedeciæ. 4. Reg. 25. v. 1. Ierem. 39. v. 1. & cap. 52. v. 4. Ezech. 24. v. 1.

5. Quæritio autem inter authores mouetur, vtrum Propheta de quolibet horum ieiuniorum (quæ hæc tempora præcesserunt vaticinetur?) Quidam, vt Cornelius in c. 8. Zach. v. 19. censent hæc agi, non de antiquis ieiunijs, sed de nouis & recentibus institutis: tum quia nonnulla ex ijs erant à Deo indicta, vt festum expiationis: quæ hoc loco aboleri, non est facile affirmare. Tum quia Iudæi c. 7. tantum quærebant, vtrum quarti & quinti mensis, ob Vrbs & Templi casum sancita, post vtriusque instauracionem essent obseruanda: quibus diuino oraculo respondetur, non seruanda, sed in solemnitates præclaras & lætas commutanda. Itaque Cornelius ieiunium quarti mensis interpretatur illud, quod in diem nonam incidebat, ob murum Ierosolymorum à Chaldæis tunc interruptum, ieiunium quinti aut fuisse, die 10. Ab. quo templum conflagrauit. Ieiunium septimi putat illud quod ob necem Godoliæ decretum fuerat, ieiunium decimi

P.
H. Philippus

Chronolo
vet. Testam

A IV

17 a

asserit fuisse die 10. Tebet, quia tunc Chaldaeus Ierusalem cinxit. Hisce diebus ieiunij assignandis Cornelio assentiuntur, Mariani, S. I. chius: qui tamen fatentur Hebræos alijs etiam diebus ieiunasse.

Opinio 2.

6. In alia sententia videtur esse S. Hieronymus, quia ieiunium quartis intelligit illud, quod statutum erat die 17. Tamuz ob fractam legem. Ieiunium quinti refert ad eam seditionem, quæ reuertis ad Moysen etiam ribus, fuit excitata, & in causa, cur seditiosi prius in deserto perirent, quam pulvis in terram promissionis induceretur. Ieiunium septimi refert ad Godoliam, & dissipatas Iudæorum reliquias. Ieiunium decimi ad eorum nuncium, quo Ezechiel à fugituo Vrbe dirutam accepit.

Soluitur ratio prioris opinionis.

7. Haræus S. Hieronymi doctrinam refert, eandem sequitur Reticulatè propugnat Ribera, aitque Prophetam interrogatum quidem habere de ieiunio quinti mensis: sed inde sumpta occasione, de alijs etiam respondisse. Idem sentit Salianus ad an. m. 3535. Cum enim prius Zachariæ fuisset, ieiunia Hebræorum Deo non placuisse, quia mandatis eius temperabant, ac ideo patres eorum grauissimis affe&tos calamitatibus dem concludit, si legis præcepta diligenter obseruauerint, fore aliquando ea conuertantur in gaudium & lætitiã & solemnitates præclaras. Hæc controversia magis ad S. Scripturæ interpretes, quam ad Chronologos pertinet: ac proinde suffecerit, hoc loco eam delibasse potius, quam eam

IN IX. X. ET RELIQUA CAPITA HVIVS PROPHETIÆ.

His capitibus varia continentur oracula, nullis temporum clarè designata: ac ideo non constat quando edita fuerint. Chronologus à Castro lib. 8. de Prophetis, vaticinia cap. 9. descripra, ad annum 6. deducit reducenda, quæ 10. capite habentur, ad annum sextum, quæ redduntur annum nonum, quæ duodecimo, & decimo tertio leguntur, ad duodecimum, quæ denique 14. capite contextuntur ad annum 14. Quæ coniectura diligentiam quidem redolet, sed certo fundamentum non habet, ut aduertit Salianus ad an. m. 3535. num. 13.

IN PROPHECIAM MALACHIAE QVÆSTIO XVII.

De tempore huius prophetiæ.

An sub annum 5. Longimani.

1. SVb annum 6. aut 7. Longimani propheta esse Malachiam, nota est Harmonia: quia inter populi & sacerdotum facinora maxime redemptorum cum mulieribus alienigenis connubia: quæ Eldras egregie dilibuit

annum 7. Artaxerxis Longimani, vt latè describit ipse Esdras lib. 7. cap. 10. v. 10. Et surrexit Esdras sacerdos & dixit ad eos: Vos transgressi estis, & duxistis vxores alienigenas, vt adderetis super delictum Israel. Et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, & facite placitum eius, & separamini à populo terra, & ab vxoribus alienigenis. Et respondit vniversa multitudo, dixitque voce magna: iuxta verbum tuum ad nos, sic fiat.

2. Sathanus ad annum 7. Artax. Longimani, occasione eorū quæ de repudio vxorum alienigenarum præstiterat Esdras, agit de hac prophetia, ex æquo & bono, licet forte dubitauerit de anno quo hæc Malachias prophetarit.

3. Si hæc momenta temporis accuratius ad libellam exigantur: eorum trutinæ æquior esse mihi videtur, qui censent Malachiam paulo post Zachariam vaticinari cœpisse, vt bene aduertit Ribera, nempe sub Dario Hystaspis, ac deinceps in officio Vatis perseuerasse, vt diligentius ponderat Cornelius argumento in Malachiam, idque ex auctoritate S. Hieronymi, qui Hebræos secutus vsurpat canonem illū de Chronographia horū prophetarum iam sæpius à nobis inculcatum. In quibus (Prophetis) tempus non præfertur in titulo, sub illis eos regibus prophetaffe, sub quibus & hi, qui ante eos habent titulos prophetarunt. Atqui ante Malachiã Zacharias Darij tempus præfert in titulo; sub eodem igitur principe Dario, sua vaticinia exorsus est Malachias, vt disertè tradunt Fasti Siculi, & notat Menochius. Quamdiu verò postea Vatis functiones obiuerit, non constat. Non incommode fieri potuit, vt quæ de coniugio cum veteris fœminis hîc narratur, ea sub annum 5. 6. aut 7. Longimani. S. Vates Iudeis obijceret. Remigius proæm. in Malach. Hic, inquit, prophetauit eo tempore, quo & Aggeus & Zacharias, nec tempus ponitur in titulo.

5. Enimverò Malachias aliqua saltem docuit, templo iam reparato, vtpote ea quibus castigat impietatem sacerdotum, non ritè suis muneribus in templo fungentium. Quis est in vobis, qui claudat ostia, & incendat altare meum gratuito? cap. 1.

v. 10. Quæ spectant ad illicita matrimonia, etsi longè probabilissimum sit ea ante finem an̄ni septimi Artaxerxis pronunciata fuisse: id tamen certò confirmare non ausim. Forsitan Hebræi, post reformationem illam anno 7. vel 8. Longimani factam, vt canes ad vomitū reuersi, ad sceleratas illas nuptias redierunt. Quo in facinore eos postea deprehensos castigauit Nehemias sub finē imperij Artaxerxis qui annos 40. principatum administravit. Anno, inquit Nehemias, trigesimo secundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad regem, & in fine dierum rogavi regem, & veni in Ierusalem. 2. Esdræ 13. v. 6. Et subdit v. 23. Sed & in diebus illis vidi Iudeos ducentes vxores Azotidas, Ammonitidas, & Moabitidas, & filij eorum media ex parte loquebantur Azotiè, & nesciebant loqui Iudaicè, & loquebantur iuxta linguam populi & populi. Et obiurgavi eos, & maledixi, & cecidi ex eis viros, & decaluavi eos. Itaq; nō liquet, quot annis post Aggeum & Zach. prophetijs suis, aut initium dederit, aut finem imposuerit Malachias, què inter Sanctos Eccles. tabulæ representant die 14. Ianu.

Virum anno 7. eiusdem

Cœpisse Malachias sub Dario

Canon vsus in his 12. prophetijs

Quadam stâte templo edidit Malach.

Iudæi in veteris nuptias reciderunt.

sent à nonnullis obijci. *Alterum* est, de Iona, qui Ieroboami II. victorias, prius occinuit, quam euenirent. Huic autem obiectioni occurrebam, cum de Iona esset disputatio. q. 7. *Alterum*, de Ioele, quem aliqui sub Ioramo rege Israel constituntur; de quo reuolue, quæ supra de Ioele tempore notata sunt, q. 3.

Dua obiectiones alibi soluta.

5. Huc spectant quatuor illa corollaria, quæ in Manuali de minoribus prophetis atrehebam. pag. 269. *Primum* est Prophetas omnes tam maiores, quam minores eodem ordine sua vaticinia his libris consignata aggressos, quo sunt in Hebraea, & vulgata nostra editione, si maiores cum maioribus, minores cum minoribus conferantur. *Secundum*, si tempora omnium Prophetarum velimus complecti à primo Osee, vsq; ad vltimum Malachiam, trecentos circiter annos in computum venturos. Initium regni Ozia, sub quo, Osee & aliquot alij prophetauerunt appono ad annum ante æram Christi 812, finem Darij sub quo Zacharias vaticinatus est, ad annum 485, quibus terminis anni ferè 327. continentur. Communis verò sententia est, Osee incepisse anno 17. Ozia, Zachariam ad annum 4. Darij, se peruenisse indicat cap. 7. Quanto postea temporis spatio Malachias annum 4. Darij Hystaspis superauerit, non constat. Putant nonnulli eum ad annum ferè 7. Artaxerxis Longimani peruenisse. *Tertium*, ex Prophetis quosdam floruisse ante 10. tribuum abductionem. Osee, Isaiam, Ioelem, Amos, Abdiam, Ionam, Michæam: quosdam cepisse prophetare, posteam quidem captiuitatem, sed ante excidium regni Iuda, puta Nahum, Habacuc, Sophoniam, Ieremiam, Ezechielem: quosdam in ipsa captiuitate sublato Sedecia, vt Baruch, Danielem: alios denique soluta iam à Cyro captiuitate, nimirum Aggeum, Zachariam, Malachiam. Hinc mirum non est, eadem à varijs prophetis inculcari, quia vel plures eodem tempore facti Vates, vel contra eadem crimina alijs atque alijs temporibus detonabant. *Quartum* non solum Samuelem (vt de Moyse nihil dicam) Gad, Nathan & alios prophetas, quorù oracula non extant; sed illos etiam quorum vaticinia legimus, antiquiores esse sapientibus & philosophis à prophana gentilitate celebratis. Siquidem inter *septem*, qui dicebantur *Sapientes*, primus fuit Thales Milesius, nec ante Romulum floruit. Pythagoras autem qui sibi primus philosophi nomen adscipuit, Cyri demum temporibus claruit, qui regnum adeptus est apud Persas anno post eueria à Chaldeis Ierololyma trigesimo, vt cum S. Hieronymo alibi dicebam.

INDICVLVS LOCORVM HIC EX

professo declaratorum.

- 1. *V*erbam Domini quod factum est ad Osee filium Beeri, in diebus Ozia, Iosatham, Achaz, Ezechia regū Iuda, & in diebus Ieroboam filij Ioas regū Israel. Osee 1. v. 1 f. l. 228
- 2. *P*incipium loquendi Domino in Osee. ibid. v. 2. *ibid.*
- 3. *N*ūquid hostia & sacrificium obtulisti mihi in deserto 40. annis Amos 5. v. 25. 234
- 4. *V*er-

P.
H. Philippi

Chronologia
vet. Testam

A IV
17 a

I N D E X Q V Æ S T.

4. Verbum Domini quod factum est ad Michæam Morastibem, in diebus Iosias & Ezechia regum Iuda. Mich. i. v. 1.
5. Verbum Domini, quod factum est ad Sophoniam &c. in diebus Iosias regis Iuda. Sophon. i. v. 1.
6. In anno secundo Darij regis, in mense sexto, in die vna mensis. Agg. i. v. 1.
7. In die vigesima & quarta mensis in sexto mense &c. Agg. 2. v. 1.
8. In septimo mense vigesima & quarta mensis. Ibid. v. 2.
9. In vigesima & quarta noni mensis. Ibid. v. 11.
10. A die vigesima & quarta noni mensis, à die qua fundamenta iacta sunt templi. Ibid. v. 19.
11. Et factum est verbum Domini secundo ad Aggeum, in vigesima & quarta mensis. Ibid. v. 21.
12. In mense octavo, in anno secundo Darij regis &c. Zachar. i. v. 1.
13. In die vigesima & quarta vndecimi mensis Sabat, in anno secundo Darij regis. Ibid. v. 12.
14. Iste iam septuagesimus annus est. Ibid. v. 12.
15. Et factum est in anno quarto Darij regis, &c. in quarta mensis noni, quod est cap. 7. v. 1.
16. Ieiunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiunium septimi, & ieiunium decimum, in Iuda, in gaudium & letitiam. Ibid. c. 8. v. 19.

I N D I C V L V S Q V Æ S T I O N V M.

- I. Quinam fuerint, & quibus sub regibus vaticinati sint hi 12 prophetae.
  - II. Quando Osee prophetae cepit.
  - III. Quando Ioel prophetae cepit.
  - IV. De tempore, quo prophetauit Amos.
  - V. An Hebraei per 40. annos in deserto, diuinis officijs abstinerint.
  - VI. De tempore Abdæ prophetae.
  - VII. Quonam tempore Ionas de Niniue sit vaticinatus.
  - VIII. De tempore, quo eversa est Niniue.
  - IX. Quo tempore Michæas prophetae cepit.
  - X. De tempore quo Nahum vaticinia edidit.
  - XI. De tempore Habacuc.
  - XII. De Sophonia.
  - XIII. Sub quo Dario prophetae cepit Aggeus & Zacharias.
  - XIV. Quis fuerit mensis ille sextus Hebraei, quis Latinis, de quo Agg. 1. v. 7.
  - XV. Quod initium, quis finis 70. annorum, de quibus Zach. 1. v. 12.
  - XVI. Quanam fuerint illa ieiunia, de quibus Zachar. 8. v. 19.
  - XVII. De tempore Malachia.
  - XVIII. De ordine temporis horum 12. prophetarum.
- F I N I S.